

VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ

ISSN 2360-218X · ISSN-L 2360-218X · ANUL XXVI · NR. 57 (78) · SERIE NOUĂ · IANUARIE - MARTIE 2025

PERIODIC AL FILIALEI JUDEȚENE BOTOȘANI A UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ

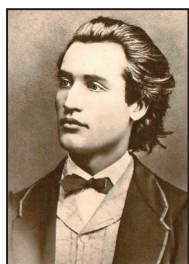
MEMBRII FONDATORI, IN MEMORIAM : IONEL BEJENARU, ION FETCU

15 IANUARIE – ZIUA CULTURII NAȚIONALE
1850 - Ziua de naștere a lui MIHAI EMINESCU

24 IANUARIE – ZIUA UNIRII
166 ani de la Unirea Principatelor Române, Moldova și Muntenia, la 1859

27 MARTIE – ZIUA UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA
Aniversarea Hotărârii din 1918 a SFATULUI ȚĂRII

MIHAI EMINESCU – 175 DE ANI DE LA NAȘTERE

...Iarăși despre Eminescu...

...Traversăm oceane tulburi într-un vis apocaliptic, ah! Teribil veac oniric – boli, dezastre și războaie, rar, sub norii răzburării, vine pacea efemeră, iar răbdarea-i o himeră care stinge dialogul...
...Simt cum timpul se comprimă și cum tensiunea crește,
văd cum globu-ntreg vorbește, însă nimeni nu ascultă, ...

continuarea la pag. 2

**LANSAREA NR. OMAGIAL AL REVISTEI
„VATRA NOASTRĂ ROMÂNEASCĂ”**

Sala de conferințe din noul local arondat Muzeului Județean Botoșani, vineri 13 decembrie 2024. Un afiș policrom, aplicat la intrarea în instituție, anunță trecătorii că în acea zi, la orele 11,00, va avea loc lansarea numărului 56(77) / 2024 al revistei „Vatra Noastră Românească”, eveniment care marchează intrarea în anul ei de existență XXV, deci, un sfert de veac.

Fiind în contextul fast al sărbătorilor de iarnă, manifestarea s-a dorit să aibă un caracter...

continuarea la pag. 3

UNIUNEA VATRA ROMÂNEASCĂ – 35 DE ANI

După lovitură de stat din 22 decembrie 1989, militarii transferă puterea unui guvern nou, întocmit la repezeală, din câțiva așa-ziși oponenți ai vechiului regim – oponenți ținuti în rezervă de serviciile secrete românești, în colaborare cu cele străine, deoarece numai așa se poate explica cum acești așa-ziși oponenți, în ciuda opresiunii sistemului comunist, se puteau mișca liber, între Washington și Moscova (Silviu Brucan, de...

continuarea la pag. 9

ZIUA LIMBII ROMÂNE, 2024, ÎN BASARABIA (2)

(partea a doua, continuarea reportajului din nr. precedent)

(...) În aplauzele asistenței, la tribuna sălii de conferințe este invitat Dl Eugen Tomac.

Eugen Tomac, euro-parlamentar: «Dragi participanți, prezența mea aici este confirmarea respectului deosebit pe care vi-l port. Am primit mai multe invitații în această zi de mare sărbătoare, dar am decis să vin aici,...

continuarea la pag. 12

**DESCHIDEREA ANULUI ȘCOLAR 2024/25
ÎN BASARABIA**

A doua zi, după sărbătorirea Zilei Limbii Române, basarabenii mai au o sărbătoare: Deschiderea anului școlar. Venind într-un fel în armonie tematică cu sărbătoarea din afară, manifestările ocazionate de începutul de an școlar sunt omniprezente în spațiile școlare basarabene, amplu marcate, prin activități artistice și discursuri oficiale din partea...

continuarea la pag. 15

GENEZA STATALITĂȚII UCRAINENE

Istoria medievală timpurie a slavilor de răsărit pare încețoșată dacă ne pierdem în detalii. În liniile esențiale ea este, însă, limpede. Invazia mongolă din 1240 a spulberat Rusia Kieveană și a introdus o pană separatoare între partea de vest a slavilor de răsărit (viitorii ucraineni și bieloruși) și cea de est. Disoluția...

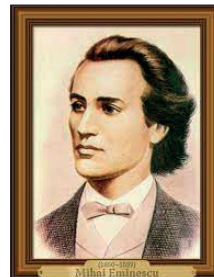
continuarea la pag. 20

ZIUA CULTURII NAȚIONALE ROMÂNE

175 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu

„Ape vor seca în albie, și peste locul îngropării sale va răsări pădure sau cetate, și câte o stea va vesteji pe cer în depărtări, până când acest pământ să-și strângă toate sevele și să le ridice în țeava subțire a altui crin de țâria parfumurilor sale.”

George Călinescu

...Iarăși despre Eminescu...

[Prozopoem satiric (parodie-pamflet)]

...Traversăm oceane tulburi într-un vis apocaliptic,
ah! Teribil veac oniric – boli, dezastre și războaie,
rar, sub norii răzbunării, vine pacea efemeră,
iar răbdarea-i o himeră care stinge dialogul...
...Simt cum timpul se comprimă și cum tensiunea crește,
văd cum globu-ntreg vorbește, însă nimeni nu ascultă,
scump, etern subiect la modă – trecem totul în revistă,
liniștea? Nu mai există, un vacarm ne este strada...
...Da, intens vorbește lumea... mulți de rău, puțini de bine,
nu mă înțeleg cu mine, și oglinda mi-o confirmă –
cum prezentul e cum este, o să-ți țin cu brio hangul –
n-o să-mi scadă prea mult rangul, îmi permit să fiu onest...
...Iarăși despre Eminescu... nașterea... (sunt două zile!?)...
fără patimi inutile... vii dezbateri... controverse...
trecerea-i prin viață, lavă... cercuri de figuri boeme...
publicistică... poeme... geniu și destinul-i tragic...
...Strălucind apoteotic ca un soare în ferestre,
ne-ai lăsat (superbă zestre!) opera-ți imaculată,
stea a Nordului, Luceafăr, un martir ai fost, Poete...
printre lacrimi și regrete, veșnică recunoștință!
...Șap-te-zeci-și-cinci-de-trep-te peste sută e o bornă
pe o scară Cronos, ciornă ce unește Ieri cu Azi,
ani ce trec grăbiți... spre unde, n-aș putea să vă comunic,
pe o cale cu sens unic, marș forțat cu tonuri grave...
...Șapte generații scurse în regim de linii drepte,
șap-te-zeci-și-cinci-de-trep-te plus o sută-n șir de ani,
chiar mi-i greu doar ca să-i număr, să-i trăiesc e imposibil,
capătul li-i invizibil, nu-l cuprindem cu privirea...
...M-am tot întrebat retoric, dacă te-ai întoarce, oare,
sub o altă-nfățișare, într-un alt context, desigur –
se va repeta scenariul? Sunt convins că nu se schimbă,
doar vorbim aceeași limbă... și pe ea pierim cu toții!
...Enigmatic, bun prieten, cu speranțe de mai bine,
„vreme trece, vreme vine” – după trei pătrimi și-un secol,
ca simbolică ofrandă astronomicelor fusuri –

printre minusuri și plusuri, așteptăm ziua de mâine!
...„Cercul nostru strâmt” (subscriem!) nu ți-a înțeles menirea –
ni se leagă amintirea de mirajul imposturii,
ori de-a stânga – „delatorii” (!), ori de-a dreapta – „zelatorii” (!),
sub drapelul falsei glorii, arogante nontalente...
...În străvechea noastră urbe, timpul s-a oprit bezmetic,
cu parcursul lor ascetic, zilele rămân aceleași,
printre astrele pe(r)dante care mor efemeride,
theatrum mundi (!) ne divide prin limbajul-i metaforic...
...Vin cohorte, saltimbancii... râd și plâng, figuri de ceară,
trubaduri la ceas de seară sunt la mare preț pe scenă,
mă întreb, pe când și dacă va veni Marea Schimbare,
din păcate sau eroare, dar cortina mai așteaptă...
...Ce excepții de la reguli, cum să tolerăm (se poate?)
muguri de normalitate într-un cumul de opinii,
când ți-i mintea imperfectă, nu-ți pui semne de-ntrebare,
doar nimic nu-i nou sub soare, după cum spun înțelepții...
...Nici repere, nici modele, care conștiința vie,
piața publică-i pustie, când vorbim cu demnitate,
mimetismul e în floare, plaga... plagierii prinde,
iar onoarea ne surprinde, *rapa avis* (!) printre semeni!
...Par pe veci încremenite sitele pentru valoare,
în rafale suflă tare vântul ne-me-ri-to-cra-tic (!),
sub lumini de proiectoare se perindă umbre fade
cu profiluri retrograde... dar deja am spus prea multe!
...„Ce e val, ca valul trece”... nu-mi continui expozeul (!) –
las restanță apogeul, inclusiv la prozodie
în „Divina Comedie” (!) într-o variantă cultă (!),
iar Domnia Mea (!) ascultă, mă opresc din speculații...
.....
Scurt mesaj, printre citate, epicentrului furtunii (!):
„mulți muncesc... gândesc doar unii!”, „nu-i stejarul buruiiană!”
curg „privești de corupții” (!) (bine-ar fi să n-am dreptate!),
„nulițăți recompensate” (!), „a-de-vă-rul ni-i stăpânul!”

D.M. Gaftoneanu,^{*)} Botoșani
poet, epigramist, publicist, membru al UZPR
15 ianuarie 2025

Dorel Mihai Gaftoneanu

^{*)} Dorel Mihai Gaftoneanu: n. 13 aug. 1960, Verești, Suceava; Facultatea de Mecanică, I. P. Iași, 1985; Poet, publicist; Redactor al revistei de cultură *Luceafărul* din Botoșani (2011); Fondator al *Gazetei de vitrină* „Steaua Nordului” Botoșani (2012); Premii numeroase pentru poezie la concursuri naționale; Figurează în antologii de poezie; Autor de volume de poezie și proză, epigramă și prozopoem satiric.

Botoșani. La împlinirea unui sfert de veac de la apariția primului număr

Lansarea nr. omagial al revistei Vatra Noastră Românească

Sala de conferințe din noul local arondat Muzeului Județean Botoșani, vineri 13 decembrie 2024. Un afiș policrom, aplicat la intrarea în instituție, anunță trecătorii că în aceea zi, la orele 11,00, va avea loc lansarea numărului 56(77) / 2024 al revistei „*Vatra Noastră Românească*”, eveniment care marchează intrarea în anul ei de existență XXV, deci, un sfert de veac.

Fiind în contextul fast al sărbătorilor de iarnă, manifestarea s-a dorit să aibă un caracter preponderent festiv și aniversar. Au participat, alături de membrii Colegiului de redacție al revistei sărbătorite, membrii Consiliului Director al asociației culturale și de atitudine civică „*Uniunea Vatra Românească* – Filiala Județeană Botoșani”; membri ai Cenuclului literar „*Jon Pillat*” din Botoșani (scriitorii: **Gabriel Alexe, Dorel Mihai Gaftoneanu, Gheorghe Hreapcă**); membri ai Asociației Culturale „*GEEA Botoșani – Teiul de Aur și Teiul de Argint*” (scriitorii-ziariști: **Elena Condrei, Traian Apetrei, Mihai Cornaci**); membri ai Asociației Culturale „*Steaua Nordului*” Botoșani ș.a.

Deschizând manifestarea culturală, redactorul-șef al Colegiului de redacție al revistei, **DI Paul-Mircea Iordache**, a spus: «Astăzi, prin această reuniune colegială, am vrut să marcăm cei 25 ani de la apariția primului număr al revistei „*Vatra Noastră Românească*”. În numărul de revistă omagial 56(77), destinat sărbătoririi acestui eveniment, sunt prezentate detalii privind evoluția revistei pe parcursul acestui sfert de veac. Apariția revistei este un rezultat al activității de peste un deceniu – la acea dată, din noiembrie, anul 2000 – al Asociației culturale și de atitudine civică, „*Uniunea Vatra Românească – Filiala Județeană Botoșani*”. După cum se știe, această asociație culturală botoșăneană a fost oficializată în trim. IV al anului 1990, după ce în martie, același an, luase ființă Comitetul de inițiativă, printre semnatari fiind și regretatul prof. muzeograf **Ionel Bejenaru**, alături de prof. **Dumitru Carp** și de subsemnatul, în entuziasmul creat atunci de organizarea „*Podului de flori*” de la Prut, dar și în contextul îngrijorărilor generate de mișcările cu caracter iredentist din unele județe ale Transilvaniei. Uniunea Națională Vatra Românească fusese creată, în aceste împrejurări, la 6 februarie 1990, la Tg. Mureș. Transilvănenii, prin crearea Uniunii Vatra Românească, ne-au dat o lecție. Așa cum s-a spus atunci, prin liderii lor, în prim plan fiind **Radu Ciontea**, ei „au pus pumnul în pieptul furtunii”. Se cunosc acum bine scenariile care erau pregătite pentru dezmembrarea țării – cu mesaje false din presa occidentală privind intoleranța românilor față de minorități, mostra tipică de dezinformare fiind cazul **Mihăilă Cofariu** (țăran român mureșean din Ibănești, molest de demonstrații maghiari, la 20 martie 1990, în cadrul violențelor declanșate la Tg. Mureș, și prezentat în presa din occident drept „maghiar linșat de extremiștii români!!!”) etc. etc. Însă, diversiunea pusă la cale nu a reușit. În fine, Uniunea Vatra Românească fusese creată – o asociație culturală și de atitudine civică a românilor de pretutindeni, în statutul căreia figurau ca obiective: apărarea integrității teritoriale a țării, precum și a suveranității poporului român; a respectului față de limba română, limba oficială a statului român; cultivarea tradițiilor culturale, a valorilor naționale, în acord cu credința creștină; respectarea adevărului istoric, demo-geografic și cultural, privitor la poporul român; revigorarea vieții spirituale, a învățământului, folclorului, a obiceiurilor, a datinilor străbune, a tradițiilor religioase ale neamului românesc. Deci, un program cu nuanță ideatică conservatoare, după criteriile actuale.

În 1990, ne-am propus să edităm și o publicație, pe care am denumit-o, așa cum se știe, „*Vatra Noastră Românească*”, publicație pe care o aniversăm astăzi. Primul număr, apărut în noiembrie 1990, a fost în format A3, tip ziar, tipărit la o tipografie din Botoșani, cromatica alb-negru, cu 6 pag.; Apoi, tipărirea a fost preluată de Editura „*AGATA*” din Botoșani, director fiind **DI Ion Istrate** – prestigios om de cultură botoșănean, mare animator cultural și militant pentru revitalizarea socio-culturală a Centrului Vechi (centrul istoric) al municipiului Botoșani, veche urbe moldavă.

Evoluția revistei, prezentată și în nr. aniversar, marchează o dinamică pozitivă de-a lungul anilor: de la câteva zeci de exemplare/nr în început, la 500 ex./nr în prezent; de la alb-negru la policromie – „*iconică*”, cum a fost caracterizată într-unul din mesajele omagiale primite la redacție; de la hârtie de ziar, la hârtie lucioasă; de la format A3, tip ziar, cu 6 pag, la format revistă (A4), cu 28 pag. Publicația este tipărită în prezent, de peste zece ani, la prestigioasa Editură „*TAIDA*” din Iași. Colegiul redacțional a fost modificat pe parcurs, integrându-se în colectivul redacțional distinși prof. dr. în istorie, atât din România

actuală, cât și din vechea Românie – din Basarabia și nordul Bucovinei. De asemenea, s-au stabilit și menținut contacte strânse cu „entitățile surori” din restul teritoriului ale asociației „*Uniunea Vatra Românească*”, în special cu frații transilvăneni. Distribuția revistei, sub forma tipărită, se face echilibrat în toate zonele țării, preponderență având, totuși, frații rămași în afara fruntariilor actuale ale țării – cei din Basarabia și din nordul Bucovinei. Transmiterea publicației sub forma digitală, PDF, prin mediile *on-line*, evident, nu poate avea o zonare precisă – în bateria noastră de adrese figurând sute de destinatari, situați pe mai multe meridiane, dar multiplicarea secundară a distribuției, efectuată de către aceștia, nu poate fi cuantificată, cel puțin la nivelul nostru.

La acest moment aniversar, am primit numeroase mesaje omagiale, conținutul acestora fiind publicat în acest nr. al revistei, pe care-l lansăm azi. Vom menționa, succint, doar pe expeditorii acestor mesaje de felicitare, documente care ne onorează și ne obligă în activitatea de viitor:

- **Acad. Ioan-Aurel POP**, Președintele Academiei Române;
- **P.S. VENIAMIN**, Episcopul Basarabiei de Sud (fostă Episcopie a Cetății Albe - Ismail);
- **P.S. ANTONIE**, Episcopul de Bălți (fostă Episcopie a Hotinului);
- **Prof. univ. dr. hab. Anatol PETRENCU**, Președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova, „*Alexandru Moșanu*”;
- **Conf. dr. în istorie Lidia PĂDUREAC**, prim-prorector, Universitatea „*Alecu Russo*” din Bălți;
- **Conf. univ. dr. în pedagogie Mariana MARIN**, Președinta *AGIRO-MD*;
- **Prof. univ. dr. ing. Radu-Dumitru PENTIUC**, Fac. de Ing. Electrică și Știința Calculatoarelor Universitatea Suceava;
- **Prof. univ. dr. în filologie Nicolae MĂTCAȘ**, lingvist, poet, publicist, om de cultură și de stat, R. M.;
- **Prof. univ. Vasile BĂCU**, Președintele Soc. „*Mihai Eminescu*” Cernăuți; Red.-șef „*Gazeta de Herța*”;
- **Conf. univ. dr. Ludmila BALȚATU**, Universitatea de Stat „*B. P. Hașdeu*”, Cahul;
- **Ioan GĂINĂ**, scriitor, ziarist, directorul Casei-muzeu „*Alexie Mateevici*”, Zaim, R. M.;
- **Alexandru BANTOȘ**, filolog; editor și publicist; redactor-șef Revista „*LIMBA ROMÂNĂ*”, Chișinău;
- **Prof. Valeriu OSTAȘ**, directorul Centrului de Cultură „*Casa Limbii Române*” Căușeni;
- **Prof. Eleonora SCHIPOR**, scriitoare, vicepreședinta Societății regionale „*GOLGOTA*”, reg. Cernăuți;
- **Ersilia IACOB**, directorul Bibliotecii Județene „*Mihai Eminescu*” Botoșani;
- **Col(r) Gheorghe TIMOFTE**, Asociația Națională Cultul Eroilor „*Regina Maria*” - Filiala Botoșani;
- **Adrian MOLDOVAN**, Comitetul Național Director *Uniunea Națională Vatra Românească* (Târgu Mureș);
- **Ing. Ioan Traian BALOTĂ**, Președinte, *Uniunea Vatra Românească Cluj*;
- **Radu-Ioan HAȘA**, Președintele *Partidului Național Vatra Românească*;

Colegiul de redacție al revistei noastre a publicat, în acest nr. 56(77) din trim. IV 2024, un mesaj de mulțumiri adresat tuturor autorilor care ne-au trimis mesajele omagiale. Voi da citire acestui mesaj, pe care-l adresăm și celor prezenți la întâlnirea noastră de azi. Iată mesajul:

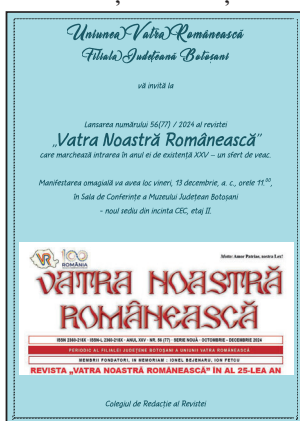
«Membrii Redacției revistei „*Vatra Noastră Românească*” aduc calde mulțumiri autorilor mesajelor omagiale, trimise cu ocazia împlinirii unui sfert de veac de la apariția primului număr al acestei publicații. Aprecierile formulate în mesaje ne sporesc încrederea în justetea misiiei revistei și, în același timp, ne conștientizează și mai mult asupra abnegației cu care trebuie să slujim, și în viitor, cauza națională în paginile acestui mijloc de informare.

La rândul său, redactorul-șef **Paul-Mircea Iordache** apreciază, la cel mai înalt nivel, contribuția adusă în realizarea periodicului de fiecare dintre membrii redacției actuale:

- Redactor-șef-adj.: **prof. univ. Ion Negrei** (Republica Moldova);
- Redactor-șef-adj.: **prof. univ. Vasile Băcu** (Reg. Cernăuți, Ucraina);
- Redactor-șef-adj.: **prof. Iulian Moldovanu** (editare-difuzare);
- Redactori: **prof. dr. Gică Manole, prof. dr. Dan Prodan, col. (r) dr. ist. Sergiu Balanovici, scriitorul Petruț Pârvescu, Bogdan Cărăușu;**
- Secretar de redacție: **col (r) Florea Macovei.**

13.12.2024 – Muzeul Județean Botoșani. Lansarea nr. jubiliar al revistei *Vatra Noastră Românească*

Muzeul Județean Botoșani. Festivitatea jubileului revistei „*Vatra Noastră Românească*”. În foto: afișul manifestării culturale.

Înainte de deschiderea activității – satisfacția lecturii în noul nr. al revistei. În prim-plan (stg.-dr.): **Elena Condei, Ersilia Iacob și Constantin Adam**.

La prezidiu, înainte de deschiderea activității – doi binecunoscuți oameni de cultură botoșăneni, muzeografi, autori cu o consistentă operă de cercetare istorică. În foto (stg.-dr.): **Gheorghe Median și Sergiu Balanovici**.

Binecunoscutul om de cultură botoșănean, ex-director al Teatrului „*Mihai Eminescu*” din Botoșani, scriitorul și ziaristul **Traian Apetrei** în „exercițiul funcțiunii” de... fotoreporter.

Redactorul-șef **Paul-Mircea Iordache** deschizând manifestarea, alături de (stg.-dr.): col(r) **Florea Macovei**, secretar de redacție; prof. dr. istorie **Dan Prodan**, redactor; prof. muzeograf **Gh. Median**; col(r) dr. istorie **Sergiu Balanovici**, redactor.

Redactorul-șef **Paul-Mircea Iordache**: «Apreciez contribuția adusă în realizarea periodicului de fiecare dintre membrii redacției actuale și ne exprimăm gratitudinea față de toți aceia care au sprijinit, sub orice formă, ființarea revistei în acest timp».

Solemnitatea decernării Diplomelor aniversare: prof. dr. în istorie **Dan Prodan** primind această distincție «pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”».

Solemnitatea decernării Diplomelor aniversare: col(r) dr. în istorie **Sergiu Balanovici** primind această distincție «pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”».

De asemenea, ne exprimăm gratitudinea față de toți aceia care au sprijinit, sub orice formă, finanțarea revistei, asistența juridică sau financiar-contabilă, respectiv, distribuția acesteia ș.a. – menționăm câteva nume: **Florin-Simion Egner**, **Gheorghe Ciobanu**, **Silvia Lazarovici**, **Ersilia Iacob**, **Valeriu Ostaș**, **Ovidiu Mustață**, **Mircea Muraru**, **Daniela-Cristina Roșu**, **Mihaela Mironiuc**, **Mariana Sârbu** ș.a.

Ne înclinăm fruntea în semn de pios omagiu adus foștilor membri ai redacției, stinși din viață: **col.(r) prof. univ. Ion Fetcu**, **prof. Ionel Bejenaru**, **scriitorul Dumitru Covalciuc**, cât și fostului colaborator extern **prof. univ. dr. doc. Ilie Popescu** (Cernăuți).

Mulțumim, și pe această cale, tuturor publicațiilor din care revista noastră, de-a lungul timpului, a preluat unele articole de interes, în special revistei „*ART-EMIS*” și redactorului-șef **Ion Măldărăscu**, cât și tuturor mijloacelor media din care s-au preluat elemente de informare. Sperăm ca și pe viitor să menținem aceste colaborări.

Nu în ultimul rând, mulțumim cititorilor revistei noastre (difuzată, atât sub forma tipărită, cât și cea difuzată în format PDF, „online”), pentru mesajele primite ca ecou de la ei, cât și pentru eventuala redifuzare „în eter” a publicației; Mulțumim Editorilor: **CAROMI** Botoșani, „**AGATA**”, Botoșani (Director, **Ion Istrate**), pentru începuturi și, respectiv, în prezent, „**TAIDA**”, Iași, (Administratori, **Aida Teaciu** și **Tudor Teaciu**) pentru deosebită calitate a tipăririi revistei.

Redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*” asigură pe toți cititorii și colaboratorii acestui periodic de ferma hotărâre a ei de a continua calea de popularizare, în spiritul militantismului deja statuat în paginile publicației, a adevăratei istorii a Neamului și a Țării – *sine ira et studio* –, precum și de slujire a Limbii Române, a Credinței Ortodoxe strămoșești, a spiritualității românești sub orice formă.

Toate aceste obiective ale noastre le înfăptuim spre întărirea Unității de Neam și spre Reîntregirea Țării, căci: „Frații în veci vor fi frați!”

Așa să ne ajute Dumnezeu!>

Onorată asistență, în semn de pios omagiu adus foștilor membri ai redacției, cât și foștilor conducători ai asociației „Uniunea Vatra Românească” stinși din viață, vă rugăm să păstrăm un moment de reculegere în memoria lor! (...) Dumnezeu să-i ierte și să-i odinească în Paradis! Mulțumim!... Activitatea noastră din prezent se sprijină pe ei „ca pe umerii unor uriași!” – parafrazându-l pe Delavrancea, reînviind cuvintele lui Ștefan din „Apus de soare”.

Propun în continuare să oficiem și acordarea Diplomelor aniversare, ca mai apoi să trecem la alocuțiunile rostite de către Dv.» (voci din sală aprobă această sugestie, apoi a urmat solemnitatea înmânării Diplomelor aniversare).

Pe frontispiciul documentului este înscris: **Vatra Noastră Românească/ Diplomă aniversară/ 25 ani de la apariție**. Setul de diplome a fost editat și tipărit la Editura „**TAIDA**” din Iași.

Vom enumera în integralitate diplomele acordate, chiar dacă, din motive obiective, unii din destinatari nu au putut fi prezenți la manifestarea aniversară:

- Domnului Prof. Ion NEGREI, cercetător științific, Institutul de Istorie Universitatea de Stat din Moldova, vicepreședinte al Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”, pentru excelența activității în calitate de redactor-șef-adj. al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Prof. univ. dr. hab. Anatol PETRENCU, Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România, Președintele Asociației Istoricilor din R. Moldova „*Alexandru Moșanu*”, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Vasile BĂCU, scriitor și ziarist, Redactorul-șef al săptămânalului „*Gazeta de Herța*”, Președintele Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina „*Mihai Eminescu*”, din regiunea Cernăuți, pentru excelența activității în calitate de redactor-șef-adj. al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului dr. ing. Ovidiu MUSTAȚĂ, Președintele Asociației „*Seniorii electricității*”, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*” și distribuirea revistei în județul Suceava;
- Domnului Ioan GĂINĂ, scriitor, ziarist, Directorul Casei-muzeu „*Alexie Mateevici*”, Zaim, R. Moldova, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Prof. Valeriu OSTAȘ, Liceul Teoretic „*Mihai Eminescu*” Căușeni, Directorul Centrului de Cultură și Asistență Didactică „*Casa Limbii Române*” Căușeni, R. Moldova, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*” și distribuirea revistei în R. Moldova;
- Doamnei Ersilia IACOB, Directorul Bibliotecii Județene „*Mihai Eminescu*” Botoșani, pentru excelența colaborării cu redacția și

găzduirea arhivei digitale a revistei „*Vatra Noastră Românească*” pe site-ul instituției;

- Domnului col.(r) Gheorghe TIMOFTE, Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „*Regina Maria*”- Filiala Botoșani, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Iulian MOLDOVANU, bibliotecar, Biblioteca Județeană „*Mihai Eminescu*” Botoșani, pentru excelența activității în calitate de redactor-șef-adj. al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului prof. dr. în istorie Gică MANOLE, scriitor, istoric cercetător, pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului prof. dr. în istorie Dan PRODAN, director, Școala Gimnazială Nr. 2 Botoșani, pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului col.(r) dr. în istorie Sergiu BALANOVICI, cercetător muzeograf, Muzeul Județean Botoșani, pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Petruț PĂRVEȘCU, scriitor, prof. Școala Gimnazială Nr. 8 Botoșani, conducătorul cenaclului literar „*Ion Pillat*” Botoșani, pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului economist Bogdan CĂRĂUȘU, director de vânzări la S.C. TUDALEX S.R.L.; președinte asociația civică „*Scut botoșănean*”, pentru excelența activității în calitate de redactor al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului col.(r) Florea MACOVEI, ex-director al Cercului Militar Botoșani, pentru excelența activității în calitate de secretar de redacție al revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Florin-Simion EGNER, director Zona Metropolitană Botoșani, pentru sprijinul constant în obținerea finanțării și distribuirea revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Gheorghe CIOBANU, economist, șef proiecte investiții transfrontaliere intercomunitare, pentru sprijinul constant în obținerea finanțării și distribuirea revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Doamnei Silvia LAZAROVICI, cercetător bibliograf, ex-bibliotecar, Biblioteca Județeană „*Mihai Eminescu*” Botoșani, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*” și inițierea arhivei revistei tipărite;
- Domnului Mircea MURARU, militar în rezervă și activist cultural, pentru sprijinul constant în distribuirea revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Doamnei Daniela-Cristina ROȘU, jurist, pentru sprijinul acordat în asistența juridică a revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Doamnei Mihaela MIRONIUC, expert-contabil, pentru sprijinul acordat în asistența financiar-contabilă a revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Doamnei Mariana SÂRBU, expert-contabil, pentru sprijinul acordat în asistența financiar-contabilă a revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Editurii „**AGATA**” Botoșani (director, Ion ISTRATE), pentru deosebită calitate a tipăririi revistei, în perioada primei ediții a revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Editurii „**TAIDA**”, Iași (administrator, Aida TCACIUC; director, Tudor TCACIUC), pentru excelența calității tipăririi revistei, în noua ediție a revistei „*Vatra Noastră Românească*”;
- Domnului Mihai C.V. CORNACI, cercetător numismat, ex-bibliotecar, Biblioteca Județeană „*Mihai Eminescu*” Botoșani, pentru excelența colaborării cu redacția revistei „*Vatra Noastră Românească*”.

După oficierea înmânării Diplomelor aniversare, au urmat alocuțiunile susținute de unii participanți la această activitate culturală. Iată „stenogramele”:

Mircea Murau: «Stimați participanți la aniversarea 25-a a revistei „*Vatra Noastră Românească*”, trebuie să știți că eu am activat în filiala botoșăneană a asociației Uniunea Vatra Românească încă de la începuturi, dar, fiind militar activ în acea perioadă, nu am putut desfășura o activitate intensă. Să vă mărturisesc cum am reușit să iau legătura cu Excelența Sa Dl **Acad. Ioan-Aurel Pop**, Președintele Academiei Române. După vizionarea la TV a unui expozeu susținut de Domnia Sa, m-am zăbătit și am reușit să obțin datele de contact ale acestei ilustre personalități. După acceptarea corespondenței, onorante pentru mine, am menținut o legătură constantă, informându-l periodic despre activitatea asociațiilor culturale care ființează în Botoșani. În acest fel, Domnia Sa a fost în măsură să aprecieze oportunitatea trimerii unor mesaje de susținere a acestor activități, desfășurate de către noi. S-au împlinit, recent, cinci ani de când am inițiat această corespondență. Toate mesajele adresate nouă

au fost publicate în revista „*Vatra Noastră Românească*”, sau, după caz, în revista editată de Asociația Națională Cultul Eroilor „*Regina Maria*”. Astfel, în urma mesajului meu prin care am informat despre aniversarea revistei noastre, Domnia Sa a răspuns printr-un mesaj omagial, trimis prin e-mail. Acestui mesaj, publicat deja în revistă, îi voi da din nou citire, deoarece este deosebit de onorant pentru noi (se recitește mesajul de salut din partea Acad. Ioan-Aurel Pop, n.red.).

Mai amintesc că, la 10 noiembrie a.c., s-a sărbătorit împlinirea a 181 de ani de la înființarea Artileriei Române (la 10 noiembrie 1843, Gh. Bibescu, domnitorul de atunci al Țării Românești, a dat Porunca Domnească nr.198, prin care a fost constituită prima baterie de artilerie. Acest act simbolizează constituirea Artileriei ca armă de sine stătătoare; Anii 1843-1850 sunt anii organizării primelor baterii de artilerie în Țara Românească și Moldova, a înființării unor turnătorii proprii în Munții Apuseni. Între anii 1853-1854, bateriile de artilerie din Țara Românească și Moldova au luat parte la războiul ruso-turc, distingându-se în luptele de la Brăila, Gura Ialomiței, Vadul Silistrei, Ostrov ș.a., n.red.). Cu această ocazie, Dl. Președinte al Academiei Române mi-a trimis un mesaj video, cu o adresare deosebită către militarii artileriști. Mesajul a fost proiectat la Cercul Militar Botoșani, în cadrul unei activități dedicate Zilei Artileriei Române.

În cadrul activității de distribuire a revistei în Botoșani, dar și în țară, revista noastră a ajuns la locuitori din municipiul și județul Botoșani, precum și la Timișoara, și la Tg. Mureș, și la București, la Iași, la Cluj-Napoca, la Oradea ș.a. În bateria mea de adrese e-mail am peste două sute de destinatari, de la care primesc zeci de mesaje de apreciere, adresate asociației noastre”. În final, vorbitorul a făcut un apel pentru susținerea financiară a revistei de către membrii asociației și a îndemnat la o activitate mai viguroasă a acestora. În continuare, ia cuvântul Dna Elena Condrei.

Elena Condrei (scriitoare, editoare și ziaristă; fondator al Asociației Culturale Gee.ro și director-editor al Editurii „GEEA”; fondator și realizator al Instituției Premiilor Eminescu pentru literatură, arte vizuale, colecții și colecționari și al medaliilor „*Teiul de aur*” și „*Teiul de argint*”):

«Vreau să vă felicit pentru că ați reușit să aduceți această revistă, cu o activitate neîntreruptă, la momentul de azi, când sărbătorii cinci lustri (*lustru*, interval de cinci ani – în antichitate, o dată la cinci ani, se făcea la Roma o procesiune de purificare rituală a unei întinderi /cetate, ogor, ținut/, prin înconjurarea ei în alai ceremonial, n.red.) de activitate editorială!... La Târgu-Mureș înființează revista „*Vatra veche*” (revistă de cultură, cu apariție lunară, fondată în anul 2009 – fostă „*Vatra*”, fondată în 1894 de Slavici/ Caragiale/ Cosbuc, refondată în 1971 de Romulus Guga – în actuala apariție /„*Vatra veche*”/ îl are redactor-șef pe Nicolae Băciut, om de cultură, poet, publicist, drd în litere, n.red.). Titlatura revistei botoșăne se deosebește prin aceea că personalizează. Aici, la Botoșani, tot pământul mustește de spiritualitatea personalităților culturii românești intrate în istorie și, ca atare, noi, botoșănenii, am intitulat revista: „*Vatra Noastră Românească*”. Ce înseamnă asta?... Titlatura trimite mesajul că această revistă și, prin translație temporal-teritorială, această „*vatră*” este a noastră, și nu de azi, ci dintotdeauna!... Și această vatră nu există doar spațial, fizico-geografic, ci este prezentă și în sufletul fiecărui român, deci și metafizic. Românii plecați pe alte meleaguri, pe alte meridiane – nu vorbesc aici de Basarabia sau nordul Bucovinei, unde trăiesc frații noștri, de aceeași limbă, cu aceeași istorie, cu aceeași spiritualitate, care nu sunt plecați ci doar „*detrunchiați*” din arborele românesc al vechii Dacii –, fie în America sau în Australia, să zicem, au păstrat, structural, fundamentele spiritualității românești – în primul rând, credința în Dumnezeu, în Ortodoxie, pentru că, dacă este credință, este și unitate, este și dragoste de țară. Este florul care îți străbate întreaga ființă atunci când vorbești limba română în oceanul poliglot de pe toate meridianele globului pământesc. Având credință, te gândești nu numai la românii trăitori în vatra aceasta strămoșească, ci, te gândești și la românul vaporean, și la cel care construiește prin diverse alte țări, dar te gândești și la românii care stau în poia gardurilor de sarmă ghimpată, implantate de vitregia istoriei peste ogorul din glia străbună, și care frați suferă și ne cer ajutorul, noi nereușind să-i ajutăm, cum ar fi firesc... Asta vrea să sugereze acest titlu: „*Vatra Noastră Românească*” – că acest pământ este al nostru și dincolo de sarmă ghimpată – schițată pe un șervețel de hârtie, sau glia de peste Prut, vândută pe taraba târgurilor imperiale, și la 1812, și în 1878, și în 1940!... Vorba lui Grigore Vieru, că întâi au vorbit câinii peste Prut, ca, după aceea, să vorbim noi, românii, la Podul de flori din 1990. Și ce frumos a înflorit atunci sufletul românului!... Și cât de mult s-a ofilit în timpul de azi această floare... Spunea Arsenie Boca, într-o scriere a

lui, că vor veni vremuri când românii vor dori să vină acasă și nu vor fi lăsați. Iată, trăim astăzi acest moment!... Nu putem trece peste această suferință a fraților noștri, cu toate restricțiile inchizitoriale generate de „corectitudinea politică” la modă.

Eu am văzut această revistă, întotdeauna, prin prisma cetățeanului care trăiește în acest spațiu, în acest pământ mirific, binecuvântat de Dumnezeu. Am putut vedea aici spiritul românului, la sărbători: la Paște, la Crăciun, la sărbătorile naționale – nu numai a românilor de acasă, ci și a celor rămași peste sarmă ghimpată, peste Prut, peste Siret, peste Tisa... Am văzut în această revistă nu numai tematica istorică sau de cultivare a sentimentului românesc, am văzut în această publicație o revistă de cultură, pentru că în paginile ei se promovează toate activitățile culturale din „Țara de sus” a Moldovei, dar și din Basarabia și din nordul Bucovinei, creându-se astfel unitatea spirituală a românilor din aceste spații, întărindu-se, prin aceasta, fundamentul unității de neam, baza uniunii viitoare, la care sperăm cu toții. Eu cred că va veni clipa când vom traversa aceste râuri fără a mai fi necesar un pașaport!...

Această revistă mi-a încântat sufletul, ani în șir, din momentul în care am aflat de ea. Să știți că revista este citită și la New-York – prin intermediul societății „*Dorul*”, societate de cultură românească, creștină, înființată în anul 1903. De câte ori s-a ivit ocazia, prin schimbul de cărți sau prin corespondență, eu am trimis acolo și revista „*Vatra Noastră Românească*”, pentru că acolo, la New-York, trăiește o comunitate de peste 500.000 de români! Societatea „*Dorul*” are o bibliotecă pe măsură. Românii de acolo sunt doritori să afle ce se întâmplă în Țară, în țara de ieri și de azi. Spiritul românesc nu moare, indiferent de depărtarea față de pământul strămoșilor, indiferent de piedici, el trăiește! Și asta ați făcut dumneavoastră prin această revistă: ați păstrat acest spirit nemuritor! Pentru aceasta, vă felicit încă o dată și vă mulțumesc pentru că mi-ați oferit ocazia să trăiesc și să gândesc românește, citind paginile revistei „*Vatra Noastră Românească*”!..»

La încheierea cuvântului rostit de Dna **Elena Condrei**, prestigios om de cultură botoșănean, asistenta declanșează un val de aplauze, moderatorul manifestării, **Paul-Mircea Iordache**, în numele Colegiului de redacție al revistei, mulțumește la rândul-i, afirmând: «Mulțumim mult! Suntem copleșiți de aceste aprecieri».

În continuare, ia cuvântul Dl Gheorghe Median, scriitor, cercetător muzeograf, autor a numeroase studii istorice și literar-istorice, publicate în urma cercetării îndelungate a arhivelor botoșăne.

Gheorghe Median: «Sunt onorat să particip la această festivitate aniversară; Știu bine revista, încă de la începuturile ei, pentru că unul dintre colegii mei, **Ionel Bejenaru**, a fost dintru început în redacția acestei publicații, ne aducea revista și comentam împreună despre tematica ei, precum și asupra perspectivei acestui periodic. Revista „*Vatra Noastră Românească*” este, în prezent, unul din lianții unității naționale – prin conținutul ei, prin colaboratorii ei, prin evocările de evenimente naționale, evenimente care se petrec aici, sau în nordul Bucovinei și în Basarabia, de aceea leagă neamul românesc. Dar ea poate n-ar fi apărut neîntrerupt timp de 25 de ani, dacă un om cu un suflet extraordinar nu s-ar fi implicat. Este vorba de Dl Paul-Mircea Iordache, care a militat ca această revistă să apară. A perseverat pentru a se asigura colaboratori; a bătut pământul românesc, trecând de nenumărate ori Prutul, într-o parte și în cealaltă, iar faptul că acolo se caută, se colaborează, că participă basarabenii și bucovinenii la elaborarea materialelor publicate în revistă, se datorează, în mare parte, Dlui Iordache, care a mers, a luat legătura cu fiecare om important de acolo, cu fiecare organizație și, iată, s-a ajuns ca această revistă să apară continuu, fără nici un fel de pauză. După mine, revista „*Vatra Noastră Românească*” este o realizare extraordinară, mai ales în această perioadă, de alunecări către extreme în spectrul politic. Revista „*Vatra Noastră Românească*” militează tocmai pentru unitatea care ne trebuie nouă, românilor, acum. Dar cine să facă cunoscut acest fapt publicului botoșănean, când, de regulă, ziaristii botoșăneni nu sunt prezenți la evenimentele culturale de acest fel. Se „vânează” accidente de circulație, incendiile care au loc, sau actele de huliganism stradal sau din alte împrejurări. Unor asemenea activități, de care ar trebui să știe publicul și, în primul rând, tinerii, nu li se face prezentarea în paginile mass-media. În consecință, este remarcată lipsa tinerilor de la ceaștea gen de activități cu caracter cultural-istoric. Această revistă încearcă să găsească adresabilitate și în sufletul tinerilor, dar dacă școala nu mai face educație în spirit patriotic, este foarte greu ca tinerii să fie receptivi la idealurile naționale. Oricum, trebuie să apreciem că, prin revista „*Vatra Noastră Românească*”, un număr de conaționali sunt conectați la realitățile românești, că mai pot trăi în spiritul educației pe care generația noastră a primit-o – să ne iubim aproapele, să ne iubim neamul, să ne iubim țara, să ne iubim casa și tot ce este al nostru...

Col.(r) **Florea Macovei**, ex-director al Cercului Militar Botoșani, primind această distincție „pentru pentru excelența activității în calitate de secretar de redacție al revistei „**Vatra Noastră Românească**”».

Prof. **Ersilia Iacob**, Directorul Bibliotecii Jud. „**Mihai Eminescu**” Botoșani, primind distincția «pentru excelența colaborării cu redacția și găzduirea arhivei digitale a revistei „**Vatra Noastră Românească**” pe site-ul instituției».

Mihai C.V. Cornaci, cercetător numismat, ex-bibliotecar, Biblioteca Județeană „**Mihai Eminescu**” Botoșani, primind această distincție «pentru excelența colaborării cu redacția revistei „**Vatra Noastră Românească**”».

Col.(r) **Gheorghe Timofte**, Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „**Regina Maria**”- Filiala Botoșani, primind această distincție «pentru excelența colaborării cu redacția revistei „**Vatra Noastră Românească**”».

DI **Mircea Muraru**, militar în rezervă și activist cultural, primind această distincție «pentru sprijinul constant în distribuirea revistei „**Vatra Noastră Românească**”».

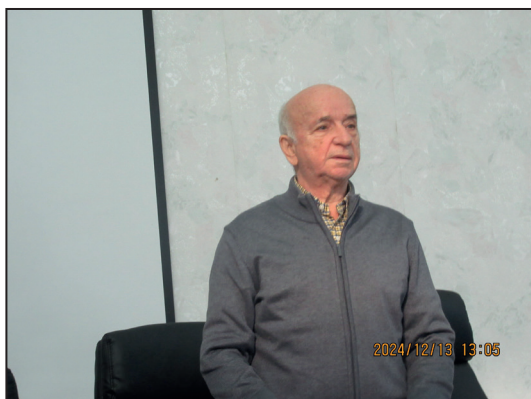
DI Călin **Mironiuc** primind Diploma decernată Doamnei **Mihaela Mironiuc**, expert-contabil, «pentru sprijinul acordat în asistența financiar-contabilă a revistei „**Vatra Noastră Românească**”».

Alocuțiunea Dlui **Mircea Muraru**: «Prin distribuire, revista noastră a ajuns la locuitori din municipiul și județul Botoșani, precum și la Timișoara, și la Tg. Mureș, și la București, la Iași, la Cluj-Napoca, la Oradea ș.a. ».

Alocuțiunea Dnei **Elena Condrei** (scriitoare, ziaristă): «Aici, la Botoșani, tot pământul mustește de spiritualitatea personalităților culturii românești intrate în istorie și, ca atare, noi, botoșănenii am intitulat revista: „**Vatra Noastră Românească**”!...».

Dl Gheorghe Median, scriitor, cercetător muzeograf: «Revista „Vatra Noastră Românească” este, în prezent, unul din lianții unității naționale – prin conținut, prin evocările de evenimente naționale petrecute aici, sau în nordul Bucovinei și în Basarabia...».

Dl Dan Prodan, prof. dr. în istorie: «Cred că acest gen de întâlniri, programate în afara orelor de program școlar, ar putea să beneficieze și de prezența unui număr sporit de profesori și elevi. Sunt optimist în privința continuității revistei, dat fiind cele auzite aici».

(mixaj foto: Paul-Mircea Iordache)

În acest spirit, să-i mulțumim Dlui Paul-Mircea Iordache că duce mai departe gândurile cu care revista a început! Doresc viață îndelungată și dumneavoastră și revistei și cătați-vă, în continuare, colaboratori, pentru că am vrea ca revista să ființeze și în deceniile care urmează!».

Paul-Mircea Iordache: «Vă mulțumesc foarte mult domnule profesor! Nu aș vrea să menținem dezbatere de azi într-un spirit exclusivist. Referitor la ultimele remarci ale Dlui prof. muzeograf – pe care-l cunosc bine, de mulți ani în urmă, când era coleg de birou, în acea vreme, cu regretatul prof. muzeograf Ionel Bejenaru – vreau să spun că unul din obiectivele noastre de cercetare continuă este și acesta: de a asigura continuitatea activității revistei, prin cooptarea în colegiul de redacție a mai multor tineri, înclinați către acest domeniu al culturii. Mărturisesc că încă nu avem reușite notabile. Orașul nostru nu este un centru universitar; în licee, normele actuale ne îngreunează accesul către tinerii elevi, în sensul cooptării acestora în activități de natura ziaristicii de profil. Vom mai apela la profesorii de istorie și de limba și literatura română, care ar fi îndrituiți să fie preocupați de această problemă. Nu vreau să mai comentez structurarea învățământului românesc actual, eu nefiind din sistem, dar am unele nedumeriri privind maniera de predare a științei istorice, în general, și a istoriei românilor, în special – cu eludarea cronologiei, cu ponderile disproporționate din structura programei de învățământ privind pe domnitorii români ș.a.m.d. Eu consider că interesul scăzut, de care s-a vorbit, al tinerilor pentru acest domeniu are drept cauzalitate și faptul că lor nu li se face educație în acest spirit. Tinerii sunt avizi de cunoaștere, avizi de performanță, la vârsta pe care o au, dar ei trebuie ca să și fie canalizați corespunzător în complexul instructiv-educativ școlar. În fine, să sperăm că din acest noian de factori socio-culturali să putem găsi continuatori ai celor care au inițiat și au realizat, până în prezent, această revistă. Trebuie și cred că noua generație își va face apariția în culisele acestei redacții. Mulțumesc.»

La dezbateri se înscrie și Dl. prof. dr. în istorie Dan Prodan, membru al Colegiului de redacție al revistei.

Dan Prodan: «Doamnelor și Domnilor, atât cei prezenți, cât și cei care nu au reușit să fie alături de noi, din varii motive: La mulți ani cu ocazia împlinirii celor 25 ani ai revistei „Vatra Noastră Românească”! La mulți ani și colegiului ei redacțional! Din ce s-a spus aici, noi trebuie să luăm acele idei și gânduri care ne pot conduce pe viitor spre noi realizări notabile, precum și spre o actualizare a conținutului revistei, în contextul european și al realităților existente la granițele României. De asemenea, se mai poate lucra și asupra difuzării revistei într-un mediu sensibil – în rândul tineretului școlar. Personal, funcție de nr. de exemplare disponibile, am avansat difuzarea în zona Parcul Tineretului, Școala nr. 2, și, mai nou, la Liceul Pedagogic. Cred că acest gen de întâlniri, programate în afara orelor de program școlar, ar putea să beneficieze și de un număr sporit de cadre didactice și de elevi. Sunt optimist în privința continuității revistei, dat fiind cele auzite la aceste dezbateri.

Împlinirea a 25 de ani este o vârstă frumoasă și la persoane și la publicații de presă, dar și 30 și 35 ani ș.a.m.d. Încă o dată: La mulți ani revistei „Vatra Noastră Românească”! La mulți ani Colegiului ei de redacție! La mulți ani și nouă, tuturor! – noi înșine, prin noi, înșine!». Cei prezenți răspund prin puternice aplauze.

Se oferă cuvântul și Dlui Col.(r) Gheorghe Timofte, Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”- Filiala Botoșani:

Gheorghe Timofte: «Voi fi scurt. Spuneam, la granița de nord, la troița de la Oroftiana (cu ocazia comemorării, din acest an, 2024,

n. red.), ridicată în memoria martirilor de la Lunca (victimele masacrului a cca 500 de români, tineri și vârstnici, mitraliați de trupele sovietice în noaptea de 6 februarie 1941, în momentul încercării acestora de trecere spre România, prin traversarea Prutului înghețat, n.red.) că, în mod paradoxal, după 1989, când se apreciază că am câștigat dreptul de a vorbi, noi am început să vorbim tot mai puțin despre istoria noastră, despre martirii noștri, despre eroii noștri. Revista „Vatra Noastră Românească” este o floare rară în publicistica românească ce vorbește despre aceste fapte și personalități. Vreau să menționez că asociațiile noastre au obiective comune, dar, spre deosebire de Uniunea Vatra Românească, care se exprimă prin această revistă, noi, Asociația Națională Cultul Eroilor, ne exprimăm prin monumente. Nicolae Iorga spunea că aceste monumente, închinat eroilor, sunt ca icoanele din casele românilor. Ne-am străduit ca în comunele în care nu existau asemenea „icoane”, să existe un monument în care, în zilele de sărbătoare națională, întreaga suflare a satului să se adune, ca în jurul unei icoane. Am realizat asemenea monumente la Ripiceni, la Mitoc și în alte părți, iar aici, la Botoșani, avem, chiar în preajmă, statuile generalului Gh. Avramescu, precum și a colonelului Victor Tomoroveanu, doi eroi români care au făcut istorie.

Mulțumesc, încă odată, redacției revistei pentru paginile în care am putut și noi să publicăm și sperăm într-o colaborare frumoasă și în viitor».

Amplasat strategic, pe un rând de scaune situate mai în spatele sălii, grupul de scriitori care fac parte din Cenaclul literar botoșănean „Ion Pillat” și-a revendicat dreptul la cuvânt: D-nii **Dorel-Mihai Gaftonenu, Gabriel Alexe și Gheorghe Hreapcă** au înveselit asistența prin rostirea câtorva creații proprii, născute ad-hoc, niște bijuterii literare – epigrame, micropoeme și alte vorbe de duh – încheind cu stil, în aplauzele frenetice ale asistenței, această reuniune culturală aniversară, dedicată celor 25 ani împliniți de revista „Vatra Noastră Românească”.

La finele reuniunii, după abundența elogiilor aduse revistei și colegiului ei de redacție, în cadrul reuniunii aniversare, redactorul-șef Paul-Mircea Iordache a ținut să aducă un ultim cuvânt, de mulțumire către divinitate: «Să mulțumim lui Dumnezeu că ne-a ajutat, pe toți, ca să putem să dăm, prin revista noastră, o notă la nivel național din partea Botoșanilor, în cadrul florilegiului cultural botoșănean aflat, iată, în continuă eferescență. Să ne ajute Cel de Sus să atragem și cât mai mulți tineri!».

Când se credea reuniunea încheiată, am constatat că nu îndeplinisem o ultimă însărcinare pe care ne-o asumaserăm în cadrul reuniunii noastre: o scurtă prezentare a unui nou și voluminos album (555 pag. format A4, coperte cartonate, intitulat „**BOTOȘANI – pământ al istoriei, frumuseții și veșniciei**”, cu un motto scris cândva de poetul Adrian Păunescu: „*Glorie eternă județului Botoșani, cu cele mai multe genii pe metru pătrat*”, volum tipărit la Editura PRINTHAUS din Iași și al cărei autor este distinsa profesoară de arte vizuale, pictorița **Aglaia Corneanu**, președinta Fundației „**Ștefan Luchian**” din Botoșani), travaliu pe care este invitat să-l presteze Dl prof. cercetător muzeograf **Gheorghe Median:** «Este o carte pe care acum o văd, dar despre apariția căreia știam cumva, de vreo doi ani de zile. Dna Aglaia Corneanu, în custodia căreia se află Expoziția și Casa memorială „Ștefan Luchian” din Botoșani, a scos un volum legat de Botoșani, de personalitățile Botoșanilor, de cum a fost receptat Ștefan Luchian, de-a lungul timpului, aici la Botoșani. Este un volum extrem de consistent, eu am să vă citesc doar capitolele:

„Botoșani, pământ al istoriei, frumuseții și veșniciei” (1) și (2) – primele două capitole intitulate identic; „Personalități armene – Omagiul!”, „Arta populară în zona Botoșani”, „Botoșaniul cultural - Turism”, „Botoșaniul monumental astăzi”, „O lacrimă pentru Eminescu”, „Cinstirea poetului Mihai Eminescu”, „George Enescu”, „Nicolae Iorga”, „Ștefan Luchian – destin și măiestrie”, „Omagii marelui Luchian”, „Personalități care ne fac cinste”. Lucrarea este constituită din două părți, și structurată pe 11 capitole. Foarte multe articole sunt dedicate lui Ștefan Luchian, fiindcă asta a fost ideea de bază – să facă o carte despre Luchian, dar nu s-a putut limita doar la această tematică și s-au adăugat numeroase capitole care au generalizat tema, incluzând inerent și personalitățile celelalte ale Botoșanilor. Toate aceste articole fac o trecere prin cultura botoșăneană, în volum regăsindu-se și articole semnate de: Leon Dănăilă, Angela Paveliuc Olaru, Lucia Olaru Nenati, Elena Condrei, Adriana Ileana

Jurma, Violeta Damaschin, Georgeta Iulia Popa, Marieta Demetrescu, Aglaia Corneanu, Traian Apetrei, Mihai Popa, Florin Simion Egner, Victor Foca, George Median, Valerian Țopa, Cristi Lazarovici, Paul Mircea Iordache, Mihai Cornaci, deci o carte care merită să intre în atenția fiecăruia dintre noi și să o dețină în propria bibliotecă, mai ales că este foarte frumos ilustrată.

Partea culturală a reuniunii omagiale s-a terminat aici, dar „convorbirile literar-istorice” au continuat în cadrul unei mici agape, încropită într-un spațiu adiacent, dar cu „articole de artă culinară”, conforme cu exigențele statuate în perioada de Post al Crăciunului!...

Și uite-așa, revista „*Vatra Noastră Românească*” a intrat în al șaselea *lustru* – exprimând trecerea anilor în unitatea de măsură antică, întâlnită în publicistica eminesciană, dar preferată și de distinsa doamnă Elena Condrei...

Consemnare de **Paul-Mircea Iordache**

Nota redacției: Anunțăm cu bucurie că în Colegiul de redacție al revistei noastre au fost cooptați doi prestigioși dascăli ai Colegiului Național „August Treboniu Laurian” din Botoșani: Dna **Cristina Riznic**, prof. de limba și literatura română, alături de Dl **Ioan Mihai**, prof. de istorie. Amândurora le urăm mult succes și în ziaristică!

35 ani de la apariția organizației „*Uniunea Vatra Românească*”

UNIUNEA VATRA ROMÂNEASCĂ – 35 DE ANI DE ACTIVITATE PENTRU APĂRAREA DEMNITĂȚII NAȚIONALE

Ioan Traian BALOTA*

După lovitură de stat din 22 decembrie 1989, militarii transferă puterea unui guvern nou, întocmit la repezeală, din câțiva așa-ziși oponenți ai vechiului regim – oponenți ținuți în rezervă de serviciile secrete românești, în colaborare cu cele străine, deoarece numai așa se poate explica cum acești așa-ziși oponenți, în ciuda opresiunii sistemului comunist, se puteau mișca liber, între Washington și Moscova (Silviu Brucan, de exemplu, n.red.), sau erau ținuți sub protecție, avându-se grijă de a li se asigura, pe diferite căi, cele necesare subzistenței și chiar o mediatizare excesivă.

Acestui pumn de așa-ziși dizidenți li s-au adăugat unii zurbagii, cățărațori pe baricadele rebeliunii iscate, precum și oportuniști proveniți din eșaloanele III și IV ale partidului comunist – elemente fără valoare, frustrați, dornici de afirmarea la care nu au putut ajunge în mod normal, date fiind funcțiile minore pe care le-au deținut în partid, ca urmare a capacităților limitate și/sau a caracterului moral deficitar.

Pe mâna unor astfel de conducători, care nu aveau habar de ce trebuie să facă cu puterea nou dobândită, a ajuns țara – acești „demnitari” fiind la cheremul funcționarilor din ministerele a căror conducere au preluat-o.

În aceste condiții, asistăm la o disoluție a puterii de stat, instaurându-se o dezordine de natură să poată duce chiar la descompunerea totală a statului român.

De această stare de fapt au început să profite dușmanii de secole ai poporului român, care credeau că a sosit momentul de a-și realiza visul anacronic de a dezlipi Transilvania de trupul țării și a o alipi Ungariei, în vederea satisfacerii dorinței fantasmagorice a ungerimii retrograde, aceea de a realiza „Ungaria Mare”, medievală, cum fusese prin secolul XIII e.n.

Așa se face că în data de 24 decembrie 1989 ia naștere U.D.M.R.-ul – organizație fascistă, revizionistă și iredentistă a ungerilor din Transilvania, organizație care, cu siguranță, exista încă înainte de lovitură de stat și, probabil, activa în clandestinitate, într-o altă formulă organizatorică, având în vedere rapiditatea cu care ea s-a constituit – care a și intrat imediat în acțiune.

Conținutul Platformei-program a U.D.M.R.-ului prevedea, pentru minoritarii unguri, nici mai mult nici mai puțin decât, autonomia culturală și locală a Transilvaniei!...

Anul 1990 debutează într-un climat de neliniște, pentru românii din Transilvania, ca urmare a evenimentelor tragice, care au avut loc în ultimele zile a ale lunii decembrie din anul precedent – când, în județele Harghita și Covasna au fost schingiuiți și omorâți români! –, precum și în urma presiunilor exercitate asupra românilor din aceste județe – românilor cerându-li-se imperativ să părăsească aceste locuri! –, de asemenea și prin psihoza generată de materialele de propagandă antiromânească introduse în țară, la fel ca și de mișcarea de destabilizare

a procesului de învățământ, în școlile mixte lingvistice – prin debutul ofensivei de divizare a școlilor și claselor mixte româno-maghiare!...

Aceste acțiuni au avut câmp de manifestare în condițiile disoluției autorității statului și a incapacității guvernului provizoriu de a stăpâni furia oarbă a străzii bucureștene – care, practic, bloca posibilitatea acestuia de a se ocupa în mod temeinic de treburile țării, deosebit de complexe, ca urmare a trecerii de la un sistem social la altul.

În fața ofensivei hungariste, pe fundalul iminentei disoluții a statului român, intelectualitatea din marile orașe ale Transilvaniei, cu deosebire din Târgu-Mureș și Cluj-Napoca, încearcă a înfăptui o rezistență, prin organizarea unor întâlniri, având ca menire conștientizarea populației asupra situației grave în care se găsea statul și, totodată, de a informa, „de la locul faptelor”, organisme ale statului asupra pericolelor ce planează asupra țării, evoluții care vizau chiar și destrămarea României.

Urmare a acestor consfătuiri, se trimit delegații către București, acestea având misiunea de a prezenta gravitatea situației din Transilvania guvernului provizoriu, conducerii armatei și liderilor partidelor istorice, formațiuni politice care erau în curs de organizare.

Au fost abordăți liderii, comunicându-li-se întreaga problemă, prin înmânarea unor scrisori de atenționare – care prezentau acțiunile destabilizatoare întreprinse de minoritatea ungară, care avea un sprijin puternic din exterior. În acest demers, au fost contactați: Ion Iliescu, președintele FSN; Petre Roman, primul ministru; Alexandru Todea, episcopul greco-catolic; Petru Boilă, nepot a lui Iuliu Maniu, precum și Corneliu Coposu, membru marcant al PNȚ.

Rezultatele acestor întrevederi nu au fost încurajatoare: guvernul provizoriu, condus de către Consiliul Frontului Salvării Naționale, nu a conștientizat gravitatea pericolului; conducerea armatei era în derută, ca urmare a divergențelor interne apărute; partidele istorice erau în organizare, cu o ideologie anacronică, înclinată spre monarhie – cu o viziune vindictivă, negând tot ce a creat vechiul sistem, taxându-ne (inimaginabil!...) drept „comuniști naționaliști, extremiști”!

Fiind respinși de toți aceia la care am apelat pentru a interveni în reglementarea situației din Transilvania – așa cum am mai precizat, acțiunile destabilizatoare ale ungerimii transilvănene erau susținute puternic, pe multiple căi, din exterior, de către cele mai proeminente figuri din conducerea statului ungar –, românii transilvăneni au trebuit să treacă la adoptarea unei forme de rezistență autonomă.

După mai multe adunări ale unor grupuri de inițiativă, unde s-a discutat despre modul de organizare a rezistenței românilor transilvăneni – care nu mai voiau să fie victimele unei rupturi de România, așa cum s-a întâmplat în anul 1940 –, întruniri în cadrul cărora s-au stabilit: denumirea organizației; s-au creionat platforma-program și statutul noii organizații de rezistență; apoi, s-a trecut la înființarea acesteia.

* Ing. Ioan Traian BALOTA, Președintele U.V.R. Cluj

Lideri ai **Uniunii Vatra Românească**
– (foto, înainte de anul 2014, stg.-dr.): **Ing. Ioan Traian BALOTA**
(Președintele Filialei Cluj-Napoca),
Dr. Zeno OPRIS (Președintele
Uniunii Naționale Vatra Românească,
Tg. Mureș) și **Prof. Valentin BORDA**
(Președintele Filialei București).

Astfel de adunări constitutive pentru înființarea organizației „Vatra Românească” au avut loc, mai întâi, la Târgu Mureș, în data de 1 februarie 1990; apoi, independent, la Cluj-Napoca, în 4 februarie. În cadrul acestor adunări s-au ales, dintre participanții la aceste consfătuiri, organele de conducere ale acestora – Comitetele Directoare.

Organizația „Vatra Românească” Târgu Mureș a fost înregistrată la Tribunalul din Târgu Mureș la data de 6 februarie 1990 – organizația având program și statut propriu. Organizația „Vatra Românească” constituită la Cluj-Napoca a fost înregistrată la Tribunalul din Cluj-Napoca, tot la data de 6 februarie 1990, și tot cu program și statut propriu, astfel că, în Transilvania, au luat naștere două organizații autonome, care aveau programe și obiective asemănătoare, situație care s-a menținut.

Organizarea rezistenței românești sub egida UNIUNII VATRA ROMÂNEASCĂ nu a fost lipsită de importanță, deoarece aceasta a fost stânca de care s-au zdrobit forțele revanșarde ungare, când au încercat, în 15 martie 1990, o acțiune în forță de desprindere a unei părți din trupul țării.

Scenariul de la Târgu Mureș a fost repetat, după mai mulți ani, în fosta Iugoslavie, unde, ca urmare a intervenției în forță a armatei naționale, menite a restabili ordinea, s-a reușit divizarea acestei țări, sub privirile binevoitoare a chiar țărilor care au participat la înființarea ei după primul război mondial!...

La Târgu Mureș, forțelor iredentiste hungariste – bine organizate, înzestrate cu materiale contondente, materiale realizate dinainte în fabricile locale conduse de unguri, aceste forțe dispunând și de megafoane, prin care se coordonau mișcările maselor agitate de demonstranți unguri (aparatură audio fiind instalat pe clădiri) și, de asemenea, cu echipe de filmare, care fuseseră aduse, anticipat, din țări străine (cu intenția, programată în scenariul destabilizator, de a se arăta întregii Europe „sălbăticia poporului român asuprit”) – au început ofensiva de ocupare a instituțiilor din oraș.

Nu au reușit să-și îndeplinească scenariul minuțios întocmit, datorită riposteii calme, calculate a populației românești din oraș și din unele sate din zonă, astfel că, s-a arătat lumii întregi contrariul – forța oarbă a unei minorități frustrate, care dorea întoarcerea la reglementările medievale de aspirare, prin teroare, a unei zdrobitoare majorități de autohtoni!...

Deși statele europene – intoxicate de propaganda revizionistă ungară, susținută și de o diasporă maghiară foarte activă – erau dispuse să dea dreptate cerințelor minorității ungare – asta și ca urmare a unor puternice diligențe făcute de emisarii unguri, diligențe bazate pe minciuni sfruntate – totuși, nu s-a întâmplat acest fapt, datorită și a poziției ferme a lui Mihail Gorbaciov, conducătorul de atunci al U.R.S.S., care s-a împotrivit solicitării imperative a președintelui Franței, Francois Mitterand, de a alipi Transilvania Ungariei (Nota red.: acest „Francois” avea nevastă unguroaică și, ca urmare, a avut o atitudine incalificabilă față de statul român, depășind orice limită a bunului simț diplomatic, pretându-se până și la o gira binecunoscuta diversione organizată de serviciile secrete franceze, desfășurată în preajma evenimentelor din decembrie 1989, cu așa-numita „răpire” a unui om de cultură și ziarist român, aflat în occident, „dispărut” și „probabil asasinat de serviciile speciale românești ceaușiste” dar, în fapt – ulterior avea să se dezvăluie „regia” franceză a acțiunii diversioniste – omul era „bine, merci”, ascuns chiar de francezi, devoalându-se și identitatea unuiuia dintre „regizori”: însuși DI F.M.!!!).

În principiu, obiectivele noii organizații de rezistență a românilor transilvăneni, precizate și în Statutul adoptat, erau următoarele:

Uniunea Vatra Românească este o organizație social-culturală și de atitudine civică a românilor de pretutindeni, ea asumându-și rolul de a continua și concretiza principiile și ideile izvorâte din năzuințele fundamentale ale poporului român, exprimate în actele istorice ale Unirii Principatelor Române, de la 1859, cât și cele ale desăvârșirii statului național unitar român, din 1920;

Organizația își propune să militeze pentru întărirea unității de acțiune a tuturor cetățenilor țării, indiferent de naționalitate, profesie,

sex, confesiune religioasă sau convingeri politice;

Uniunea Vatra Românească se pronunță hotărât împotriva oricăror manifestări de autonomie teritorială sau de separatism;

Uniunea Vatra Românească apără prin toate mijloacele integritatea și suveranitatea României, apără limba română, ca singura limbă oficială a statului român, apără valorile culturale românești, recunoscând, totodată, necesitatea valorificării culturii tradiționale a minorităților conlocuitoare;

Uniunea Vatra Românească primește în rândurile ei, ca membri, pe toți cetățenii țării, indiferent de apartenența lor politică sau etnică, exceptând pe acei care aparțin unei organizații antiromânești;

Uniunea Vatra Românească nu urmărește obținerea puterii, ea nefiind partid politic, dar își asumă îndatorirea, ca organizație de atitudine civică, de a-și exprima poziția față de evenimentele politice sau sociale aflate în prim-planul vieții politico-sociale a țării, la un moment dat;

Uniunea Vatra Românească militează consecvent pentru apărarea, consolidarea și dezvoltarea demnității naționale;

Cu un astfel de program, sub egida Organizației „Vatra Românească” din Târgu Mureș, are loc aici, în data de 8 februarie 1990, Adunarea Populară din Sala Polivalentă, la care participă peste 200 de delegați din întreaga țară și câteva sute de invitați.

Cu această ocazie, se face cunoscută noua organizație înființată, de rezistență a românilor din întreaga țară împotriva acțiunilor destabilizatoare ale forțelor străine ce completează pentru distrugerea României, prezentându-se programul și statutul acesteia.

După această adunare de la Târgu Mureș, în semn de solidaritate, în întreaga țară au loc adunări de constituire a filialelor teritoriale ale Organizației „Vatra Românească”, acțiunea primind o amploare deosebită mai ales după evenimentele din martie 1990 de la Târgu Mureș.

În această atmosferă de profund patriotism, în 4-6 mai 1990 a avut loc prima Conferință Națională a Organizației „Vatra Românească”, la Târgu Mureș, unde s-a constituit Uniunea Națională Vatra Românească (denumită succint: *Uniunea Vatra Românească*, n. red.) formată din cele două organizații înființate la Târgu Mureș și la Cluj-Napoca, precum și din filialele a 33 de județe din țară (printre care și Filiala Județeană Botoșani a Uniunii Vatra Românească, al cărei Comitet de inițiativă se constituise, încă din martie 1990, prin semnarea listelor de adeziune de către sute de cetățeni, n. red.), care s-au afiliat Organizației Uniunea Vatra Românească Târgu Mureș.

În acest cadru, au fost adoptate Programul și Statutul Uniunii, a fost ales Comitetul Național de Coordonare și Comitetul Național Director.

În cadrul lucrărilor acestei conferinței s-au propus:

- Declararea zilei de 1 Decembrie ca zi națională a României;
- Adoptarea marșului „Deșteaptă-te române” ca imn național;
- Întreprinderea diligențelor necesare pentru retrocedarea către România a Basarabiei și a Bucovinei (provincii răpite de URSS, în urma ultimatumurilor din 26 și 28 iunie 1940, în baza anexelor secrete ale tratatului Molotov-Ribbentrop, încheiat la Moscova, în 23 august 1939, și care consfințea alianța dintre Stalin și Hitler, n. red.) ca urmare a faptului că, la nivel internațional, tratatul Molotov-Ribbentrop fusese declarat caduc.

Uniunea Vatra Românească, în calitate de societate culturală, nu a participat la alegerile din mai 1990 și nici la cele din 1992, deși unii din membrii ei au fost nominalizați pe listele unor partide și au ajuns în Parlament, desfășurând o activitate benefică, în acele vremuri tulburi, în scopul consolidării puterii de stat și a apărării integrității României.

Uniunea Vatra Românească s-a bucurat în continuare de o mare simpatie, având constituite filiale în toate județele țării, deși pe parcurs a trecut prin multe convulsii, ca urmare a luptelor interne ce se dădeau între două curente de opinie, apărute între timp: unul, de a se transforma Uniunea Vatra Românească în partid, iar al doilea, de a rămâne în societatea civilă.

Pe această temă au loc mai multe întâlniri ale Comitetului Național Director, nu lipsite de confruntări dure – la data de 2 martie, la Ploiești; în 15 mai, la Cluj-Napoca, iar la 1-2 iunie 1991, la Târgu Mureș –, ajungându-se la concluzia că este bine ca, pentru a avea o mai mare influență în conducerea țării, o parte din membrii organizației Uniunea Vatra Românească să se constituie într-un partid, baza organizației rămânând să activeze în societatea civilă, ca organizație culturală (Nota red.: UDMR a contopit ambele forme de activitate socio-politică într-un soi de „struțocămilă”, care, după opinia specialiștilor, eludează cadrul nostru constituțional, dar iată că acest mutant organizațional activează constant în cadru guvernamental, având și candidați la alegerile prezidențiale!).

În anul 1991, din Uniunea Vatra Românească se desprind o parte din membrii ei, aceștia aderând la Partidul Unității Naționale Române, formațiune politică înființată la Brașov, formând, astfel, majoritatea unui nou partid, care, conform celor stabilite anterior, se pretindea o prelungire politică pentru reprezentarea în Parlament a organizației culturale *Uniunea Vatra Românească*.

Nu a fost să fie așa, deoarece, după obținerea reprezentării parlamentare, cu sprijinul puternic al organizației *Uniunea Vatra Românească*, noii aleși „au uitat” de cei care i-au propulsat în Parlament și au acționat „autonom”, fără a se mai consulta, în acțiunile întreprinse, cu conducerea *Uniunii Vatra Românească*. Ne referim, printre altele, la faptul că membrii acestui partid au uitat de obligațiile asumate de a ajuta această organizație, „organizația-mamă”, prin finanțarea acțiunilor ei din bugetul de stat, așa cum sunt finanțate și celelalte organizații culturale (dintre care, unele luptă pentru disoluția statului român!...).

Pentru a avea însă susținerea electorală, conducerea acestui partid, denumit PUNR, a menținut confuzia că sunt emanația *Uniunii Vatra Românească*, iar pentru ca această confuzie să fie și mai mare, au introdus în sigla partidului nou înființat însemnele: „V. R.”!...

În 9-11 septembrie 1993 are loc la Deva ceea ce de a II-a Conferință Națională a *Uniunii Vatra Românească*. La această conferință, în afară de obișnuitele rapoarte asupra activității depuse în perioada parcursă de la ultima Conferință Națională, s-au adoptat modificări la Statutul *Uniunii Vatra Românească*, s-au ales noile organe de conducere ale organizației și s-a înființat organizația de copii a *Uniunii Vatra Românească*, cu denumirea „Crăișorii”.

Din păcate, după Conferința Națională de la Deva, activitatea *Uniunii Vatra Românească* și-a diminuat intensitatea, aceasta și pe fondul acțiunilor de marginalizare întreprinse de partidele Coaliției Democratice – partide la care nu am avut audiență, și care, deși se intitulau „naționale”, au dus o politică duplicitară, anumite acțiuni ale acestora având efecte distructive, antinaționale!...

În anul 1998, pe seama creșterii popularității noului partid înființat, *Partidul România Mare*, care avea un program patriotic, în mare parte asemănător celui al *Uniunii Vatra Românească*, s-a încercat o colaborare cu acest partid, pentru a-i asigura acestuia susținerea în societatea civilă, unde activam. Spre surprinderea noastră, am fost refuzați de președintele Corneliu Vadim Tudor, a cărui personalitate făcea impresia unui autoritarism exclusivist privind militantismul de ideologie naționalistă.

Activând în acest climat ostil, s-a considerat oportun să ne îndreptăm atenția spre P.D.S.R., partid în opoziție, care a fost dispus să întrețină un dialog cu noi, promițându-ne sprijin logistic pentru redresarea organizației, în condițiile în care va ajunge la guvernare, după alegerile din 2000. Pe această direcție, ca urmare a mai multor runde de convorbiri cu președintele acestui partid, Ion Iliescu, s-a convenit să întocmim un Protocol de Colaborare și Parteneriat Politic, protocol care a fost semnat de conducătorii celor două organizații și aprobat în ședința Comitetului Central al P.S.D.R., din 30 iulie 1999, în prezența entuziasată a tuturor membrilor acestui organism de conducere, cât și a unor delegați ai *Uniunii Vatra Românească*.

Sub aceste auspicii, are loc ceea ce de-a III Conferință Națională a *Uniunii Vatra Românească*, în data de 11 decembrie 1999 la Târgu Mureș, la care participă ca invitați și unii lideri ai P.S.D.R., în frunte cu președintele Ion Iliescu, care ține și o cuvântare, prin care evidențiază „unitatea de idei” între programele celor două organizații, în domeniul afirmării demnității naționale și scoaterea Țării din marasmul economic în care fusese adusă de politicile Convenției Democratice. Tot la această Conferință, s-au adus modificări la Statutul U.V.R., ceea mai importantă schimbare fiind prevederea ca președinții filialelor *Uniunii Vatra Românească* din țară să nu poată fi în același timp și președinți ai organizațiilor județene ale unor partide. S-au ales, de asemenea, noile organe de conducere ale *Uniunii Vatra Românească*.

La alegerile generale și prezidențiale, P.S.D.R. câștigă. Conform protocolului încheiat, se spera în revigorarea activității U.V.R., prin finanțarea de la bugetul de stat a activităților acestei organizații, precum și asigurarea accederii unor membrii ai *Uniunii Vatra Românească* în organele de conducere ale țării, a județelor, a municipiilor și a orașelor din țară (în scopul influențării politicilor acestor organisme în spiritul obiectivelor statutare ale U.V.R.), însă, deziluzie: după ce am susținut în campania electorală, în mass-media și în adunările populare electorale P.S.D.R.-ul, acesta, imediat ce a ajuns la guvernare, s-a asociat cu U.D.M.R.-ul, în ciuda angajamentelor luate în scris, prin Protocolul de Colaborare!... Acest partid a continuat, cu și mai mare înverșunare, seria trădărilor interesului național, adoptând o serie de legi prin care se acordau favoruri nesperate etnicilor unguri. Astfel, prin Legea Administrației Publice Locale se introduce *de facto* bilingvismul, apoi

se acceptă segregarea școlilor mixte româno-maghiare. La fel, prin legislația privind retrocedarea bunurilor cultelor religioase, s-au atribuit bisericilor maghiare (cultele religioase ale comunității ungare au avut, de-a lungul istoriei, doar drept de administrare, nicidecum de proprietate!, n. red.) bunuri imobile construite prin truda iobagilor români, bunuri aflate în proprietatea statului român, dat fiind că proprietarii acestora au fost despăgubiți de statul român, după primul război mondial!... În fine, seria trădărilor a culminat cu ridicarea la Arad a statuii „Ungariei Mari”, astfel fiind batjocorită memoria celor peste 40.000 de români uciși mișelește de armatele revoluționare ungare în anul 1848!...

Principalul factor în modificarea strategiei acestui partid – care s-a dovedit la fel de periculos pentru redresarea României, mai ales prin accentuarea corupției, fenomen care s-a extins la toate nivelurile vieții economico-sociale – a fost Adrian Năstase, prim-ministrul de atunci al Guvernului dominat de P.S.D.R. Acest personaj politic avea să devină ulterior unul dintre marii corupți ai țării – fapt dovedit de condamnările penale ulterioare. Exemplul lui a fost repede preluat de către toți cei ce aveau funcții de conducere în întreprinderile și administrația de stat, astfel că, în scurt timp, s-a ajuns ca acest flagel socio-economic să devină endemic, denumit la vremea respectivă „corupția generalizată”.

Evoluția în timp a acestui fenomen a condus la slăbirea coeziunii naționale a românilor, înstrăinarea lor de valorile autentice ale națiunii, valori morale care stau sub pavăza memoriei colective (voința colectivă, modelul existențial românesc, înțelegerea românească a diferenței dintre bine și rău), slăbirea conștiinței naționale ducând la abdicarea de la obligația morală a fiecărui cetățean de a nu uita niciodată ce datorează țării și strămoșilor lui.

Față de această situație, ceea ce era de prevăzut s-a îndeplinit: ca urmare a nerespectării angajamentelor asumate de către P.S.D.R., *Uniunea Vatra Românească* declară nul, în mod unilateral, la 19 aprilie 2004, Protocolul de Colaborare cu acest partid – protocol care, de fapt, nu a funcționat decât pentru a susține în alegeri P.S.D.R. – ul!...

Anul 2000 a însemnat anul de vârf privind implicarea organizației *Uniunea Vatra Românească* în viața politică a țării, U.V.R. având organizații județene active în fiecare județ, finanțarea acțiunilor întreprinse de acestea fiind realizată de către membrii și simpatizanții acestei organizații, precum și din profitul unor întreprinderi din domeniul economiei de stat. Însă, în anii care au urmat, s-a înregistrat un regres în activitatea organizației, ca urmare a înființării de noi partide, spre care au migrat unii membri ai *Uniunii Vatra Românească*. În acest fel, s-au diminuat treptat sursele de finanțare ale filialelor din întreaga țară, asta și ca urmare a falimentării sau privatizării unor întreprinderi de stat, care mai contribuiau cu donații pentru susținerea activităților culturale întreprinse. În paralel, s-a amplificat climatul de denigrare continuă a *Uniunii Vatra Românească*, prin mijloacele mass-media (**Nota red.**: pe internet, dacă dorești să te informezi privitor la U.V.R., rămâi stupefiat: o falsificare sui-generis a statutului acestei organizații, o denigrare fără reținere a obiectivelor ei, prezentarea tendențioasă a istoriei ultimelor decenii, mai ales a evenimentelor din Transilvania din anul 1990, lasă impresia că textul este redactat cu intenții vădit antinaționale românești, galeria de invective utilizate în caracterizarea organizației pare inepuizabilă, astfel încât, ajungi inevitabil să te întrebi: „*Quid prodest?*” /cui folosește/ această denigrare și pe cine sperie atât de mult *Uniunea Vatra Românească*?... Desigur, aceștia nu sunt cei care vor binele României!), denigrare susținută de societățile antinaționale, apărute în cadrul tendințelor globaliste ale vremii.

O cauză importantă a pierderii de influență a organizației a fost și îmbătrânirea membrilor ei, tineretul nefiind interesat (în perioada postdecembristă, generația tânără nemaifiind educată în spiritul iubirii de țară, în educație inserându-se tot mai mult pragmatismul, egocentrismul, spiritul concurențial, dezlipirea fără remușcări, prin tentația prosperității materiale, de vatra strămoșească și de neam ș.a.m.d.!, n. red.) de a activa în rândurile organizației, întrucât U.V.R. nu avea pârghiile necesare de influență pentru a-i putea plasa în funcții din aparatul administrativ sau economic de stat, la nivel de județe sau guvern.

Noile partide apărute în conducerea țării fiind tributare mai mult influențelor externe (cu ideologii globaliste/neo-marxiste!, n. red.), acestea nu au manifestat nici un interes pentru susținerea unor organizații sau partide patriotice, cu program conservator, noile grupuri politice punând țara, cu tot capitalul ei uman și material, la dispoziția capitalului extern, elementele corupte autohtone învățând foarte repede și practicând metodele moderne de îmbogățire rapidă pe seama vânzării bogățiilor țării!...

Anii din urmă găsesc Organizația *Uniunea Vatra Românească* substanțial slăbită, influența ei în conducerea treburilor de stat fiind cvasi-nulă, ea pierzând, pe parcursul ultimilor 30 de ani, pe mulți dintre membri – unii dintre aceștia plecând pe tărâmul celălalt, dar alții, fiind

tentați de funcții de conducere, au abandonat militantismul în slujba apărării interesului național.

La nivel internațional trăim vremuri conjuncturale deosebit de importante, sistemul „globalist” de conducere a lumii dovedindu-se păgubos, împiedecând progresul societății umane, a apărut un nou curent, denumit „suveranist”, care, prin ideologia ce o propune, poate asigura participarea fiecărei națiuni la concertul mondial de valori și progresul umanității.

În ipoteza victoriei curentului „suveranist”, ceea ce ar fi de dorit, e de presupus ca toate țările lumii să se afirme, prin ele însele, folosindu-se ca vector angajarea din plin a forțelor cu adevărat progresiste, animate de dragostea față de țara lor, prin punerea în valoare a specificității fiecăru

popor, apelându-se la resursa cea mai puternică a fiecărei națiuni – patriotismul, de natură să asigure mobilizarea energiilor creatoare ale națiunilor și la utilizarea resurselor naturale ale fiecărei țări în asigurarea progresului societății autohtone, cât și în interesul general al omenirii.

Până la decantarea formelor de organizare la nivel mondial, *Uniunea Vatra Românească*, în vederea asigurării participării onorabile/echitabile în viitor a României la schimbul mondial de valori, va trebui să apere ideea națională, prin conferințe și publicații, prezentând și argumentând științific valorile culturale specifice ale poporului român, precum și valoarea resurselor naturale și umane ale țării, toate acestea putând asigura contribuția României la viitorul lumii noastre.

Căușeni, 31 August 2024

Ziua Limbii Române, 2024, în Basarabia

Motto:

«Revendicările teritoriale ale ucrainiilor se opreau totdeauna la Nistru. Credința aceasta era așa de înrădăcinată în conștiința obștească, încât palatinul de **Brazlav, Martin Chometovski**, putea să declare într-un act de hotărâre din 14 octombrie 1703 că: „*Inter nos et Valahiam ipse Deus flumine Tyras distimitavit*”, adică între Ucraina și România însuși bunul Dumnezeu a săpat un hotar veșnic prin apa Nistrului».

Ion I. Nistor: „*Problema ucraineană în lumina istoriei*”, p. 171.

„În Basarabia... sărmanii români... n-au mană cerească, n-au cuvântul credinței în limba română.”

Profiri Uspenski (1804-1885), călător rus – comentariu, la 3 august 1846.

(În Gh. Bezviconi, *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947, p. 366-367).

Simpozionul cultural-științific de la Consiliul raional

(Continuarea din nr. anterior, 56/77, al revistei)

(...) În aplauzele asistenței, la tribuna sălii de conferințe este invitat Dl Eugen Tomac. (...)

«La un moment dat, am participat la o dezbatere privind combaterea traficului ilicit de bunuri culturale din Europa și nu numai. U. E. procedează așa: întâi organizează dezbateri, după care vine cu propuneri legislative. O procedură mai lentă, dar atunci când o fac, o fac destul de convingător și eficient. Dezbaterile a fost foarte interesantă. După dezbateri, s-a creionat și o directivă cu care Comisia a venit în Parlament, iar când a fost vorba să votăm o rezoluție pe această temă, s-a ivit o discuție despre Ucraina – că vin rușii și iau bunuri culturale, de patrimoniu ș.a.m.d. Atunci m-am ridicat și am spus: „Bine, dar România are, de peste un secol, tezaurul Băncii Naționale sechestrat la Moscova și nu vād să se preocupe nimeni de acest subiect, nici în U. E., nici în altă parte!”.

Când le-am spus că e vorba de 91,5 tone de aur, depuse la Moscova – încă din Primul Război Mondial, în baza unei înțelegeri guvernamentale bilaterale, aur, pe care rușii nu mai vor să ni-l restituie –, toată lumea s-a uitat rezervată, neîncredătoare la mine. Probabil, au crezut că exagerez ușor...

Atunci, am simțit că am găsit subiectul prin care pot cere Uniunii Europene să fie solidară cu poporul român. După dezbateri, am solicitat Băncii Naționale a României o prezentare detaliată, în limba engleză, precum și o copie după documentul original al înțelegerii bilaterale, și așa, un prim subiect de interes național a fost transformat în subiect de interes european!...

În negocieri destul de complicate, am convins Comisia Europeană și toate grupurile politice din Parlamentul European să susțină adoptarea unei Rezoluții, prin care U. E. să preia gestionarea dosarului privind sechestrarea Tezaurului României la Moscova de mai bine de un secol. Ce înseamnă asta?... Înseamnă că acest subiect nu mai este doar un punct pe agenda bilaterală dintre România și Rusia (pentru că și Gheorghiu-Dej, și Nicolae Ceaușescu, și toți președinții, au discutat la Moscova această chestiune, iar răspunsul a fost cel binecunoscut – de eludare a adevărului istoric și de ignorare a documentelor semnate de cele două state „aliat” în Primul Război Mondial!). Ca să vă dați seama cât este de importantă această rezoluție, am să precizez că, din 2007, de când am intrat noi în Uniune, au fost adoptate doar vreo patru rezoluții care vizează România – de exemplu, vreo două rezoluții vizează cererea Parlamentului European către Consiliul European de a nu mai bloca intrarea României în spațiul Shengen;

Documentul mai este important și pentru faptul că dovedește că, atunci când avem capacitatea de a explica Uniunii Europene de ce trebuie să susțină un anumit demers al României, putem găsi sprijinul necesar acolo.

Următorul meu obiectiv în Parlamentul European va fi: să explic tuturor colegilor mei, și implicit statelor pe care aceștia le reprezintă acolo, de ce este important ca România și R. Moldova să fie o singură

țară, așa cum a fost. Procesul nu va fi simplu, nu este ușor, dar este unul necesar, pentru că Parlamentul European este tribuna cea mai potrivită pentru a lansa o asemenea dezbatere. O voi face în următorii ani, cu multă determinare și încredere în reușită.

Vă mulțumesc tuturor, pentru tot ce faceți pentru a păstra vie limba română!».

Se oferă cuvântul dlui avocat Ion Oboroceanu.

Ion Oboroceanu, licențiat în drept: «Bună ziua tuturor! 31 august 1989 a fost unul dintre pașii decisivi pentru a ne dezlega, o dată pentru totdeauna, de răul sovietic cotropitor și de a ne duce pe făgașul nostru natural, românesc. De-a lungul anilor, cu câteva excepții, am fost prezent la mai toate manifestările dedicate acestor evenimente. Am constatat de fiecare dată, și anul acesta din nou, că la organizarea unor astfel de evenimente Consiliul local se mulțumește doar să aprobe activitatea și să trimită câte un vorbitor la eveniment. Până când instituțiile publice, de toate rangurile, nu vor fi conștiente că sunt datorate să se implice direct în organizarea acestora, evenimentele nu vor avea nici amploarea, nici efectele dorite. Trebuie să mergeți acolo unde este nevoie de prezența dumneavoastră, nu doar la sărbători, ci permanent, inclusiv în pregătirea recensământului, în referendum, în organizarea de evenimente ș.a.m.d.

Trebuie să conștientizăm că aceste activități sunt responsabilitatea noastră, a tuturor! Încă nu toți conștientizează că nu noi suntem stăpâni pe limba română, ci ea ne are pe noi în ascultare, că-i suntem enoriași și-i datorăm respectul cuvenit.

Câteva observații, cu titlu de recomandare:

Așteptăm ca organizarea acestor evenimente culturale să fie preluate în răspunderea consiliilor raionale, a direcțiilor de învățământ și altor entități responsabile și să nu fie lăsate pe umerii câtorva persoane;

Colegilor din România vă mulțumim pentru dedicația cu care sunteți prezenți de fiecare dată aici. Ne aduceți un suflu nou;

Există multe localități rurale care vă așteaptă cu drag să le vizitați și să vorbim deschis despre limba română;

Să afirmăm deschis și puternic: Nu are nimeni dreptul să ne spună ce limbă vorbim! Imperiul Rus a avut timp de secole interesele lui meschine și le va mai avea, suntem conștienți de aceasta, însă, noi, românii basarabeni, trebuie să fim determinați, să spunem, cu demnitate și curaj, cine suntem, cărei națiuni și istorii aparținem și ce vrem să realizăm, în final. Doar atunci vom putea spune că Limba Română este stăpână aici, la noi acasă! Mulțumesc!».

Cu un mesaj de salut a venit și Dna Paula Dina, scriitoare, Constanța:

Paula Dina, dr. în drept, scriitoare: «Bună ziua și mulțumesc pentru invitația primită și pentru onoarea de a fi prezentă astăzi la un eveniment atât de important pentru noi, românii.

Sunt aici în calitate de prieten al dumneavoastră și pot spune că sunt apropiată de moldoveni prin faptul că am urmat cursurile doctoratului de drept administrativ la Chișinău. Ani la rând, m-am aflat în contact nemijlocit cu persoane din cadrul universității și din afara acesteia.

31.08.2024 – Ziua Limbii Române în Basarabia – Simpozion în sala Consiliului Raional Căușeni (Urmare din Nr. 56/77 al revistei)

Dl Eugen Tomac: «Faptul că aproape jumătate dintre cetățenii R. Moldova dețin cetățenie română, sau sunt în curs, evidențiază cu claritate că procesul de reîntregire, chiar lent, este în plină desfășurare.

Dl Ion Oboroceanu: «31 August 1989 a fost unul din pașii decisivi pentru a ne dezlega, pentru totdeauna, de răul sovietic, răul cotropitor și de a aduce pe făgașul nostru ideea națională. Trebuie să conștientizăm că Limba Română este stăpână pe noi».

Dna Paula Dina: «Sunt cadru didactic universitar, am cunoscut îndeaproape pe basarabeni și prin faptul că, în anii 2000, am urmat cursurile doctorale în drept administrativ la Chișinău».

Dl Anton Barbaros: «Oaspeți dragi de peste Prut./ Vă dedic un drag salut./ De români și scriitori./ Noi avem un mare dor./ Și fiindcă frați suntem./ Dorim des să ne vedem.».

Dl Tudor Bătrânc: «Vremuri grele, din mai rele./ vremi cu idoli răstigniți./ amândoi cu o durere/ în lumea de rătăciți.// Rătăciți ce vor să schimbe./ prin iluzii-mintea lor./ limbi și neamuri, alte nume./ rătăciți din alt popor!//».

Dna Gabriela Vasiliu: «Limba Română ca însumare de ipostaze – dorința de a ajunge la sufletul copiilor; de a fi alături de ei, în cultivarea valorilor morale; înseamnă identitate...».

Dl Ion Iovcev: «De un sfert de veac vin aici, alături de Dv., deoarece Căușeniul a fost întotdeauna alături de românii din stânga Nistrului. Noi, acolo, la Tiraspol, am apărut Limba Română și Istoria Românilor!».

Dl Valeriu Ostaș: «Sânt și eu un fiu al acestui pământ și calc pe urmele înaintașilor. Despre lirismul limbii române, vă spun că niște oaspeți străini, auzindu-mă vorbind, mi-au spus că eu... cânt!».

Artista emerită **Angela Cărauş** a prezentat un recital muzical-poetic: «La început a fost cuvântul/ Și de-aceia în cuvânt/ A-ncăput rotund pământul -/ Fir de mac și fir de gând»

Andrei Cărauş, alături de fiică, **Andreea Cărauş**, în recitalul muzical-poetic.

La încheierea lucrărilor, o fotografie de grup a participanților la manifestarea cultural-științifică. Alături de gazdele căușenene sunt prezenți români din aproape toate colțurile țării...

Între **Euterpe** și **Clio** – **Paul-Mircea Iordache** alături de două dascălițe de la Liceul Teoretic „**Mihai Eminescu**” Căușeni (st.-dr.): **Tatiana Midoni**, profesoară de limba și literatura română și **Angela Afanasii** profesoară de istoria românilor și universală.

(mixaj foto: **Paul-Mircea Iordache**)

Sunt cadru didactic universitar și sunt pictor la început de drum, activez ca membru al Fundației „*Metafora*”. Am aflat foarte multe lucruri despre Basarabia (R. Moldova) și sunt deosebit de bucură să mențin contactul cu oamenii calzi ai acestui pământ. Vă mulțumesc».

În continuare, moderatorii manifestării au făcut loc unui moment artistic, în care doi dintre creatorii locali în ale poeziei, domnii **Anton Barbaroș** și **Tudor Bătrânac** au citit din creațiile proprii, cum se poate observa și din fotomontajul însoțitor al acestui reportaj.

Dna **Gabriela Vasiliu**, prof. și scriitoare, Brăila, a expus un eseu despre Limba Română: «Bună ziua și mulțumesc pentru oportunitatea de a fi din nou alături de dumneavoastră de Ziua Limbii Române!

Eu consider că limba română este o însumare a ipostazelor noastre din viață.

În ipostaza mea de dascăl, limba română înseamnă ardoarea mesianică, dorința de a ajunge la inima copiilor și de a fi acolo, alături de ei; Însăamnă cultivarea valorilor morale; Însăamnă a identifica; Însăamnă credința că nu am trăit degeaba în nici o zi; Mai înseamnă: Ana Blandiana, Tudor Arghezi, Nichita Stănescu, Grigore Vieru și lista continuă...

În ipostaza mea de mamă, limba română e o altă zbatere; O zbatere marcată de emoție, de teama de a nu greși sau de a nu fi acolo unde trebuie, de a nu spune ceea ce trebuie; Însăamnă comunicare și comuniune; Responsabilizare.

În ipostaza de om, limba română înseamnă o rugăciune; Un dialog cu Dumnezeu și cu semenii.

În ipostaza mea de fiică, de care nu vreau să mă desprind, limba română înseamnă un dor zilnic de mamă, de părinți, de strămoși.

Așadar, limba română este o însumare, o trăire responsabilizată a ipostazelor noastre și, de asemenea, este sintaxa, este limbajul iubirii pe care îl regăsim astăzi și aici și pentru care vă mulțumesc. Închei cu o urare a scriitorului Ion Luca Caragiale: „Trăiască frumoasa și cumintea limbă română!”».

Simpozionul a continuat cu mesajul transmis de Dl Ion Iovcev.

Ion Iovcev, ex-directorul Liceului Teoretic *Lucian Blaga* din Tiraspol: «Nu-s pentru prima dată la dv la Căușeni. Căușenii îmi sunt foarte apropiați pentru că, de un sfert de veac, la fiecare 31 August, sunt

prezent aici. Căușenii au fost totdeauna aproape de noi, de cei din stânga Nistrului și, mai ales, alături de Liceul „*Lucian Blaga*” din Tiraspol. Cred că eu am dreptul să vorbesc astăzi, de Ziua Limbii Române, pentru că noi, cei din stânga Nistrului, în condiții mult mai vitrege, am apărut Limba Română, Istoria Românilor, tot ce este legat de demnitatea neamului nostru românesc. A fost foarte greu, dar mă simt un om împlinit, pentru că sunt și rezultate – am reușit să scoatem de acolo, din Tiraspol, mii de copii care au devenit buni cetățeni, buni specialiști, buni români și lucrul acesta continuă. Pentru mine, pentru noi, limba română este totul – este cartea de vizită a acestei națiuni.

Limba română este o limbă extraordinar de frumoasă. Emil Cioran, cel care, din mijlocul culturii franceze, mai rar a laudat poporul român, a avut, totuși, o frază memorabilă referitoare la limba română. „Să treci de la limba română, la limba franceză e ca și cum ai trece de la o rugăciune la un contract”.

Noi, din stânga Nistrului, ne-am întrebat deseori de ce separației din Tiraspol luptă cu atâtă îndârjire contra limbii române, până și cu niște copii?... S-a ajuns până acolo încât, chiar în fața copiilor, în 1992, au fost împușcate, la propriu, literele alfabetului latin: de la „A” la „Z”!... Răspunsul este: pentru că limba are puterea de a schimba mult modul de a înțelege realitatea, modul de a gândi.

Nu voi vorbi acum despre ceea ce am îndurat noi acolo, pentru că despre lupta noastră pentru identitate s-a auzit nu numai în R. Moldova și în România, dar și mai departe. Este prezent dl Eugen Tomac. Datorită dumnealui am avut ocazia să ajung cu copiii din Tiraspol și în Parlamentul României. Iar pe 2 martie 2023 am avut ocazia să ajung cu cartea mea „Ostatic în propria țară”, care a fost tradusă și în engleză, chiar în Parlamentul European. Și ei au putut afla despre lupta profesorilor și a copiilor din Transnistria pentru identitatea noastră românească, pentru dreptul nostru de a studia în limba maternă, în limba română.

În anul 2021, guvernul Dodon m-a destituit, într-un mod atât de urât, de la conducerea liceului. E drept că aveam o vârstă și pentru fiecare vine o zi când trebuie să lase locul altei generații... Dar, după 30 de ani de activitate și ca om pe care îl cunoștea o republică întreagă, decorat cu „Ordinul Republicii Moldova” și cu două Ordine ale României

(„Serviciu Credincios” în grad de comandor și „Steaua României”), să fiu destituit printr-un simplu apel telefonic, este un lucru ieșit din comun. Tocmai Dl Eugen Tomac este cel care a întins atunci o mână de ajutor, și pentru asta, profit de ocazie, să-i mulțumesc încă o dată. Alături ne-a fost atunci și domnul Țăcu. Mulțumită lor, în același an, am avut ocazia să fac o călătorie prin toată România, după ce, funcționarii administrației din Chișinău, se purtasera execrabil cu noi.

De Ziua Limbii Române, la manifestările omagiale, este firesc să fie prezenți, în primul rând profesorii, cei care răspândesc cunoașterea limbii și istoriei. În sală este prezentă o doamnă, **Tatiana Catanoi**. Este cea care a lucrat alături de mine în Liceul *Lucian Blaga*. Mă bucur să aflu că dumneaei a ajuns directoare de școală în satul Ursoaia, dar eu tare aș fi dorit ca dumneaei să devină următorul director al liceului nostru, în locul meu.

Limba română este, cu adevărat, o limbă frumoasă – pentru mine, cea mai frumoasă dintre limbile latine. Am fost și în Italia, și în Franța, și ascultam limbile vorbite acolo, dar tot pe a noastră o apreciez cel mai mult! Și nu doar pentru că este limba mea, dar are ceva special, ceva aproape inexprimabil...

Eu cred că, mai devreme sau mai târziu, trebuie să ne întorcem de unde am fost ruși. Evreii au mers patruzeci de ani, prin deșert, spre pământul făgăduinței. Mergem și noi, din 1991, și tot mergem și mergem, dar noi nu avem de trecut o mare, ci doar un mic pârâu, râul Prut... (din sală, vocea Dlui Țăcu: „Mai sunt încă șapte ani!”; n. red.)... Da, ar mai fi încă șapte ani până să se facă și la noi 40, și dacă socotim că în 2030 am intra în Uniunea Europeană, iacă se fac cei 40! Vă mulțumesc!..

Din sală, ia cuvântul, în replică, Dl Valeriu Ostaș.

Valeriu Ostaș: «Și eu sunt un copil, un fiu al acestui pământ și calc pe urmele înaintașilor mei. Îmi cunosc locul meu în rândul lumii și de aceea stau mai retras.

Dar azi, pe câmpia limbii române, vreau să vă povestesc o întâmplare reală trăită de mine. Am niște vecini mai curioși de felul lor și, odată, când aveam niște oaspeți din țară, din România, stăteam în curte și vorbeam cu ei acolo. La un moment dat, auzindu-ne vorbind, unul dintre vecini spune: „Ce frumos cântați dumneavoastră!” Dar noi vorbeam pur și simplu, nu cântam deloc. Numai că lui, auzind vorbă românească, i s-a părut că ar fi cântec. Sau atât de mult au dus dorul să mai audă vorbire românească, încât, atunci când s-a întâmplat să o audă, a perceput-o drept cântec.

În calitate de organizator, mă adresez cu smerenie, mulțumind fierbinte tuturor oaspeților, în special fraților de peste Prut. De fapt, pentru cei veniți din România, mulți dintre ei fiind prezenți, an de an, aici, cred că noi ar trebui să vă facem o „reședință permanentă” la Căușeni!...».

Simpozionul cultural-științific închinat sărbătoririi Zilei Limbii Române, desfășurat în sala de festivități a Consiliului Raional Căușeni, s-a încheiat cu un program artistic elevat, transpunând sala de conferințe în sală de teatru și concert, prin recitalul muzical-literar susținut de un trio „familiar”, compus din: **Angela Căraș**, artistă emerită a R. Moldova, actriță la Teatrul *Mihai Eminescu*, Chișinău; fiul acesteia, **Andrei Căraș**, cantautor și instrumentist chitară; fiica acestuia, **Andreea Căraș**, o fetiță aflată în pragul adolescenței, interpretează vocală și ea, alături de tată și bunică. Programul a inclus recitări (Angela Căraș) din poezii clasici, precum și piese muzicale (binecunoscute din repertoriul celebrului cuplu: Doina și Ion-Aldea Teodorovici) în interpretarea vocal-instrumentală a ecclatantului trio.

Aplauzele frenetice, prelungite, de la finalul manifestării cultural-artistice au răsplătit actul artistic prestat de trioul vocal-instrumental, întărind senzația de prezență într-un locaș de cultură și de atmosferă sărbătorească – Ziua Limbii Române la Căușeni, alături de frații basarabeni...

Consemnare și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**

Transcriere din fișiere audio: **Iulian Moldovanu**

Consultant: **Valeriu Ostaș**

01.09.2024 – Deschiderea anului școlar în Basarabia – Căușeni, Liceul Teoretic Mihai Eminescu

A doua zi, după sărbătorirea Zilei Limbii Române, basarabeni mai au o sărbătoare: Deschiderea anului școlar. Venind într-un fel în armonie tematică cu sărbătoarea din ajun, manifestările ocazionate de începutul de an școlar sunt omniprezente în spațiile școlare basarabene, amplu marcate, prin activități artistice și discursuri oficiale din partea reprezentanților administrațiilor locale, ale conducerilor instituțiilor școlare, ale părinților și elevilor – elevii, de la boboceii care pășesc prima oară pe treptele școlilor, la absolvenții claselor de liceu, care-și iau zborul spre zenitul vieții.

La Căușeni, am avut privilegiul de a participa la festivitatea de deschidere a anului școlar 2024/2025, organizată de cea mai mare unitate școlară din raion, Liceul Teoretic „*Mihai Eminescu*”. Ampla festivitate a fost organizată în Piața Ștefan cel Mare din Căușeni, dominată de recent inaugurata statuie a Domnitorului Moldovei, redat în ipostaza solemnă a „Judecății Tronului” – aidoma momentului în care Domnitorul, stând încoronat pe tron, purtând în mână dreaptă sceptrul (simbol al puterii domnești) și cu mâna stângă sprijinită pe mânerul sabiei, ținută vertical, cu vârful în podea, ca o cruce (semn al mirungerii divine a Domnului Țării), rostea hotărâri „de viață și de moarte”: de dăni ori confiscări de moșii, de iertăciune sau mazălire a boierilor moldoveni dedați la fapte potrivnice țării, de ridicare în rang a celor viteji și credincioși, de împământinare a răzeșilor, de război ori pace... Impresionant monumentul, laudă căușenilor!

Mulțimea elevilor și dascălilor, a părinților însoțitori, a oficialităților din administrația locală, cât și a oaspeților, a fost dirijată spre a ocupa un areu perimetral ce încadra întreaga piață, în mijlocul acestui spațiu circumscris având a se desfășura diverse momente solemne sau artistice programate. Fotomontajul aferent vine cu detalii în acest sens. Reportajul nostru va urmări partea „prozaică” a manifestării, constituită de discursurile oficiale. De fapt, nici nu avem cum să redăm în text minunea sonoră a glasurilor cristaline ale copiilor, a sunetelor clopoțelilor de început de școală, a cântecelor și muzicilor instrumentale sau a zumzetului de stup de albine, generat de elevii instituției de învățământ, riguros așezați, pe clase, ca harnicele lucrătoare pe fagurii de miere...

„Cea mai mare unitate de învățământ din sud-estul R. Moldova”, așa cum afirmă în megafon „trâmbițașii” deschiderii manifestării (elevii-

prezentatori: **Patricia Catan** și **Dorel Mocanu**), a început festivitatea anunțând invitații participanți la ceremonie:

«La deschiderea festivă a anului de studii 2024-2025 suntem onorați de prezența oaspeților noștri, pe care îi salutăm alături de Dna Director **Olga Ostaș**.

- Delegat Direcția Învățământ – Ministerului Educației și Cercetării, Dl **Petru Cociaș**;
- Președintele Raionului Căușeni, Dl **Alexandru Catan**;
- Vicepreședintele Raionului Căușeni, Dl **Valeriu Musteață**;
- Reprezentantul Guvernului în Teritoriu, Dl **Sergiu Badea**;
- Primar interimar, Dl **Valentin Căpățână**;
- Șefa Direcției Educație, Cultură, Sport și Tineret, Căușeni, Dna **Tatiana Cucu**;
- Șefa Agenției Politici Educaționale și Management, Dna **Valentina Curte**;
- Fanfara *Valentin Luchianov* condusă de **Ion Veste**;
- prof. univ. dr. **Dorin Popescu** – președintele Asociației *Casa Mării Negre*, Constanța;
- Dna **Dorina Popescu**, jurnalist, Constanța;
- **Paul-Mircea Iordache** – redactor-șef, revista „*Vatra Noastră Românească*” Botoșani;
- Dna **Liliana Vasiliev** – președinta Asociației „*Pro Basarabia și Bucovina*”, Constanța;
- Doamna **Paula Dina**, scriitoare, Constanța;
- **Dan Nicolau** – vicepreședinte al Asociației „*Cultul Eroilor*”, Constanța;
- Dna **Gabriela Vasiliu**, prof. dr. în litere, Brăila.

În continuare, pe fondul muzical al unor cântece pentru copii, s-a desfășurat ritualul pătrunderii în piață a celor mai mici participanți la festivitate, „eroii zilei”: elevii claselor întâi, însoțiți de învățătoarele lor – cele care-i va primi în prima zi de școală și-i va instrui și educa în prima clasă primară!

Fanfara Primăriei Căușeni a intonat Imnul de Stat al R. Moldova, *Limba Noastră*, apoi și imnul liceului.

Ia cuvântul Directoarea instituției școlare, Liceul Teoretic „*Mihai Eminescu*”, Căușeni, Dna prof. **Olga Ostaș**: «Stimați oaspeți, dragi elevi, stimați părinți, cadre didactice; Cu ocazia începerii noului an școlar, doresc să vă transmit cele mai calde felicitări și gânduri bune.

Întâi septembrie nu este doar un moment când tinerii se întorc în sălile de clasă, ci o oportunitate de continuare a drumului spre cunoaștere, dezvoltare și succes. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” Căușeni se străduiește să construiască nu doar caractere puternice, ci și minți luminate. Aici, fiecare elev are ocazia de a învăța, de a visa și de a-și transforma visele în realitate. Prin muncă, dedicare și respect reciproc deschidem porți către un viitor plin de posibilități. Fie ca această școală să fie un exemplu de excelență! Un loc unde educația își găsește adevărata valoare, inspirând generațiile de mâine să creeze o lume mai bună.

Dragi elevi, vă doresc un an plin de curiozitate și descoperiri. Să aveți încredere în forțele proprii și să abordați fiecare provocare cu optimism. Fiecare lecție învățată este un pas înainte în formarea voastră ca oameni și profesioniști. Cea mai mare sărbătoare o trăiesc astăzi cei 152 de micuți ai claselor I, care pășesc cu sfială pentru prima dată în sălile de clasă, dar și cei 129 de copii ai blocului „M” (un nou corp de clădire arondat acestui liceu, n.red.). Bine ați venit cu toții în marea familie a Liceului „Mihai Eminescu” Căușeni!

Onorate cadre didactice, vă apreciez pentru dedicarea, efortul și pasiunea cu care ghidați elevii noștri; pentru munca dumneavoastră esențială în formarea unor tineri responsabili și bine pregătiți. Stimați colegi, vă mulțumesc pentru sprijinul continuu pe care îl oferiți copiilor voștri și pentru parteneriatul pe care îl formați cu școala în creșterea și educarea generației de mâine.

Aduc astăzi mulțumiri părinților care s-au implicat în pregătirea instituției pentru noul an școlar. În aceste vremuri tulburi, îndemnul nostru trebuie să fie către pace, înțelegere și respect reciproc. Doar într-un climat de liniște și armonie putem construi un viitor mai bun pentru copiii noștri și pentru întreaga societate. Sub privirea vegheătoare a lui Ștefan cel Mare, ne închinăm pentru moștenirea sa istorică, căutăm inspirație în curajul și înțelepciunea sa. Așa cum Ștefan a apărut aceste pământuri, să fim și noi apărători ai păcii și dreptății. Fie ca spiritul lui să ne călăuzească către un viitor fără conflicte! Vă doresc tuturor un an școlar de succes, plin de realizări și bucurii!».

Un moment artistic este programat în continuare. Protagonisti, elevii claselor întâi, care „vin să uimească cu cunoștințele căpătate la grădiniță!”...

A urmat la cuvânt Dl Petru Cociaș:

Petru Cociaș, reprezentant al Direcției Învățământ, Ministerul Educației și Cercetării: «Bună ziua tuturor! Vreau să vin cu un mesaj de salut pentru toți: elevi, cadre didactice și părinți, pentru că numai împreună putem dezvolta un învățământ de calitate. Așa cum s-a spus, Liceul Mihai Eminescu este un liceu-model, care poate fi un exemplu pentru întregul raion. Prima zi a anului școlar este și o zi dedicată cunoașterii.

Bun venit la școală tuturor elevilor de clasa I și vă îndemn să țineți minte emoția care vă încearcă în această zi, iar mai târziu, când vă va fi greu, să vă amintiți cât de mult v-ați dorit să fiți la școală în clasa I.

Elevii claselor a V-a, care trec acum într-o nouă etapă a vieții de școlar, vor simți cum pregătirea lor pentru viață se va amplifica mult. Voi puteți deja să vă gândiți la ce meserie vă doriți pentru viitor, sau ce profesii, astfel încât în clasa a IX-a, deja să știți unde vreți să ajungeți și cine vreți să deveniți.

Elevii din clasa a X-a intră într-o etapă care le aduce multă responsabilitate. Vă așteaptă un examen important care vă poate deschide calea către studiile superioare. Examenul de Bacalaureat poate vă pare greu, dar să știți că în Republica Moldova acesta este singurul examen recunoscut internațional. Așadar, având Bacalaureatul susținut, voi puteți merge la orice instituție de învățământ superior, atât în țară cât și peste hotare. Urmează să fie implementată o nouă reformă referitoare la clasa a IX-a, care se dorește să aducă doar beneficii elevilor, asigurând calitatea educației și condiții egale pentru toți. Cei din clasa a IX-a și a XII, chiar de mâine, să depunăți tot efortul pentru rezultate cât mai bune la examenele ce vă așteaptă.

Nu înseamnă că disciplinele la care nu se dau examene sunt mai puțin importante, dar pentru examene e nevoie de o atenție și un efort deosebite în acest an.

Vă urez succes tuturor elevilor și răbdare părinților. Vă cerem să-i respectați pe profesori, astfel încât aceștia să vă poată îndruma în condiții bune către obiectivele voastre. Doar împreună: cadru didactic - părinte - elev, facem o echipă care să obțină rezultate maxime în educație. Școala noastră – model își va continua dezvoltarea și în acest an. Vor fi demarate un set de lucrări de renovare, care se află acum în etapa de proiectare. Timp de un an vor fi, cel mai probabil, modificări, atât în orarul claselor, cât și în spațiile alocate și sperăm să ne bucurăm de îngăduința dv. în perioada respectivă.

Mulțumesc! Succes în noul an!».

Eleva din clasa întâi, **Delia Ștefan**, cu grația și inocența fetei care abia a părăsit grădinița, a interpretat cântecul „Prima zi de școală”: «Sunt școlăriță-n prima zi de școală/ și cu emoții ne descoperim/...». Furtuna de aplauze din finalul cântecului interpretat de micuța a confirmat admirația pentru modul de interpretare.

Este invitat la microfon Dl Alexandru Catană.

Alexandru Catană – Președintele Raionului Căușeni: «Bună ziua!

Onorați oaspeți, stimați părinți, elevi, profesori... Începutul anului școlar este pentru noi toți un prilej de bucurie. Noi idealuri de atins și speranța că ne vom îndeplini obiectivele cu succes. Evoluția modernă a societății noastre începe de la educație. Educația nu este o misiune ușoară pentru nimeni. Cu atât mai puțin pentru profesori. De aceea am insistat ca domeniul educație să fie o prioritate pentru Raionul Căușeni.

Dragi elevi, vă îndemn să fiți curioși!... Să dobândiți cât mai multe cunoștințe și să nu renunțați niciodată la vise. Sunt convins că școala este un mediu determinant în viața oricărui copil. Este locul în care visăm să devenim oameni utili societății și locul unde putem munci pentru a îndeplini acest vis. Iar întâlnirile dintre profesori și elevi aduc, și pentru unii și pentru ceilalți, experiențe de neuitat.

Dragi elevi, îmi doresc să vă bucurați de toate momentele ce vor veni, să descoperiți frumusețea lumii, a universului și să aveți mereu încredere în voi. Să reflectați asupra încercărilor din fiecare zi, astfel încât să le transformați în posibilități de creștere a nivelului cunoștințelor voastre.

Dragi profesori, devotamentul dumneavoastră este cel care deschide lumea și creează un nou univers pentru copiii noștri. Performanța școlară a fiecărui elev vi se datorează, iar întrebările își găsesc răspunsurile datorită cunoștințelor pe care le transmiteți în mintea lor, datorită înțelepciunii și răbdării dumneavoastră. V-ați adaptat unui context de optimizare și ați fost deschiși în fața multiplelor încercări. Dar iată că sentimentul întoarcerii la școală în acest început de an școlar este mai împlinit și mai prețios.

Dragi elevi, stimați profesori și părinți; Vă doresc să aveți parte de experiențe care să vă stărnească entuziasmul și să vă aducă doar satisfacții; Să vă găsiți bucuria în reușite și să fiți mândri de cunoștințele nou acumulate; Să prețuiți educația, indiferent de vremuri. Mult succes!».

Crainica manifestării oferă cuvântul Dlui Sergiu Badea:

Sergiu Badea, Șeful Oficiului teritorial Căușeni – Cancelaria Guvernului R. Moldova:

«Dragi copii, stimați părinți, stimați dascăli; E deosebit de frumoasă ambianța în care auzim, din nou, forfota acestor copii, adunați în curtea școlii, după o vacanță în care nu s-au mai văzut și în care au acumulat o mulțime de noi experiențe – întâmplări pe care le au de povestit. Forfota lor înseamnă că noi trăim în pace.

La început de an școlar, țin să felicit pe toată lumea, atât din partea guvernului R. Moldova, cât și din partea mea, personal. Este un nou început, doresc succes pentru fiecare copil, spre mândria părinților, cât și a dascălilor voștri.

Subscriu opiniilor anterioare, potrivit cărora, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” va deveni o școală-model, dar este adecvat să spun că această instituție de învățământ a fost și până acum o școală-model. Un șir lung de personalități au absolvit această școală. Trebuie să fiți mândri că învățați în această școală, așa cum și eu sunt mândru de asta.

Vă doresc un început de an școlar fericit, și vă asigur că noi vom face tot posibilul ca voi să puteți învăța în pace».

A urmat la cuvânt Dl Valeriu Căpățână

Valeriu Căpățână, Primar interimar al orașului Căușeni: «Bună ziua doamnelor și domnilor. Astăzi începe un capitol nou al călătoriei voastre educaționale. Vă felicit în primul rând pentru că sunteți aici. Vă invit să acumulați noi cunoștințe care vă vor modela viitorul. Educația este cheia care vă deschide uși către nenumărate posibilități. Prin educație vă dezvoltați nu doar mintea, ci și sufletul. Vă încurajez să fiți curioși, să puneți întrebări, să explorați și să nu vă fie teamă de inerentele greșeli. Din fiecare greșală învățăm. Fiecare pas făcut în procesul de învățare vă duce mai aproape de visele voastre. Munca asiduă este cheia succesului. Nu există scurtături către obiectivele mari. Nu renunțați atunci când lucrurile nu se rezolvă rapid. Respectul reciproc este fundamentul unor relații școlare sănătoase. Respectul față de profesori și față de elevi. Vă doresc un an plin de rezultate școlare de înalt nivel, să dovediti că sunteți capabili de mari împliniri! Fiți mândri de calitatea de dascăl sau de elev! Educația elevilor este cel mai prețios dar pe care îl faceți societății! Vă mulțumesc!».

A urmat un intermezzo muzical (muzică de estradă) oferit de fanfara **Valentin Luchianov**, a Consiliului Raional Căușeni, prestigioasă formație de muzică orchestrală, câștigătoare a numeroase concursuri și care e dirijată cu măiestrie de **Ion Veste**, un specialist al acestui gen muzical.

01.09.2024 – Deschiderea anului școlar în Basarabia Căușeni – Liceul Teoretic *Mihai Eminescu*

Căușeni, Piața Ștefan cel Mare. Festivitatea începutului de an școlar 2024/2025 – Liceul Teoretic „*Mihai Eminescu*”. Marele Domnitor pare să glăsuiească: „O, pădure tânără, să nu mai sece izvorul vostru!”

Micii școlari pregătiți de... asalt. În R. Moldova, elevii din clasele primare și gimnaziale poartă uniforme școlare, ceea ce le conferă o ținută demnă, specifică școlii românești tradiționale...

Un alt moment frumos în obișnuința școlarilor basarabeni, la această festivitate: „predarea ștachetei” – elevii din clasele finale, de mână cu „boboceii”, fac turul de onoare al careului elevilor.

În spațiu împodobit de sărbătoare, noul an școlar este marcat cu cifre de înălțimea boboceilor.

Oficialitățile locale în frunte cu gazda, directoarea liceului, Olga Ostaș, alături de oaspeți, urmărind atent debutul manifestărilor, moderate de doi dintre elevii din clasele superioare.

Părinții și bunicii urmăresc și ei cu emoție derularea spectacolului inițiat al odraslelor, dar acestea par să fie interesate și de cunoștința noilor colegi. Iată pe doi dintre ei la prima lor întâlnire...

Căușeni, Piața Ștefan cel Mare. Festivitatea începutului de an școlar – Liceul Teoretic „*Mihai Eminescu*”. Spre lauda lor, părinții căușeneni au adus cu ei o frumoasă „recoltă de bobocei”, motiv de optimism pentru viitorul comunității și al neamului...

Mesajul prof. **Olga Ostaș**, directoarea liceului: «Sub privirea vegheatoare a lui Ștefan cel Mare, ne închinăm cu respect la moștenirea sa istorică, inspirându-ne din curajul și înțelepciunea sa».

Mesajul Dlui **Petru Cocias**, reprezentant Direcția Învățământ, Ministerului Educației și Cercetării: «Mă adresez tuturor elevilor, cadrelor didactice și părinților, pentru a dezvolta împreună un învățământ de calitate».

Eleva din clasa întâi, **Delia Ștefan**, cu grația și inocența fetei care abia a părăsit grădinița, interpretând cânteculul „Prima zi de școală”: «Sunt școlăriță-n prima zi de școală/ și cu emoții ne descoperim/... ».

Mesajul adresat de Președintele Raionului Căușeni, **Alexandru Catan**: «Evoluția modernă a societății noastre începe de la educație. Nu este o misiune ușoară. Pentru Rn. Căușeni, educația este o prioritate».

Mesajul Dlui **Sergiu Badea**, Șeful Oficiului teritorial Căușeni al Cancelariei de Stat a Guvernului R. M.: «Liceul „Mihai Eminescu”, cum s-a spus, devine o școală-model, dar el a și fost un liceu-model... ».

Mesajul Dlui **Valentin Căpățână**, Primar interimar al orașului Căușeni: «Dragi copii, prin educație vă dezvoltați nu doar mintea, dar și sufletul. Vă încurajez să explorați universul cunoașterii fără teamă... ».

Fanfara **Valentin Luchianov** a Consiliului Raional Căușeni, prestigioasă formație de muzică orchestrală, câștigătoare a numeroase concursuri, dirijată cu măiestrie de **Ion Veste**, un specialist al acestui gen muzical.

DI **Dorin Popescu**, președintele Asoc. „Casa Mării Negre”, Constanța: «Noi am venit din diferite colțuri ale României să vă mulțumim că ați ales Limba Română ca expresie a identității dv. românești, cât și pt. educația copiilor».

Ansamblul de dansuri **Magica** a interpretat, cu eleganța unui balet „magic”, o horă românească – tabloul înălțurii fetelor și băieților în cercul jocului amintind de picturile lui N. Grigorescu sau Th. Aman.

Solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan cel Mare – o nouă emblemă a monumentalității Căușeniului. În foto, oficialii autorităților locale prezente la manifestări, însoțiți de directoarea liceului.

Solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan cel Mare. În foto, alături de oficialitățile locale au depus flori și oaspeți din România. Iată-l pe Dl. **Dorin Popescu** depunând cu pioșenie o jerbă de flori.

Solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan cel Mare. În foto, Dl. **Valeriu Ostaș**, împreună cu un grup de dascălițe și eleve, îndreptându-se cu adâncă smerenie către monumentul Domnitorului.

Solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan cel Mare. În foto, Dl. **Valeriu Ostaș**, militant pe țărâmul Limbii Române, după depunerea jerbei de flori, într-o ipostază de rugăciune la Sfântul Domnitor.

Solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan cel Mare. În foto: urmașele urmașelor răzeșilor moldave (majore și minore) aducând lumina feminității, în închinare la Ștefan cel Mare și Sfânt.

Festivitatea începutului de an școlar – Liceul Teoretic „**Mihai Eminescu**”. Elevele basarabence, care tocmai au interpretat cu eleganță și vigoare o horă, purtând frumosul port popular românesc, aduc lui Ștefan buchete de flori, dar și Tricolorul...

O altă revedere: prof. de fizică **Maria Burlacu**, de la Liceul Teoretic „**Mihai Eminescu**”, alături de un licean din clasa a cărei dirigintă este, în prestigioasa instituție căușeneană de învățământ.

După solemnitatea depunerii de flori, gazde și oaspeți înfrățiți sub privirile lui Ștefan, care pare a spune: „Eu vă las în grijă mare/ A lui Dumnezeu cel Sfânt,/ Să stați strajă la hotare, / Să păziți acest pământ!//”

(mixaj foto: **Paul-Mircea Iordache**)

Dintre oaspeții din România, este invitat să ia cuvântul Dl prof. univ. Dorin Popescu, președintele Asociația „Casa Mării Negre”, Constanța:

Prof. univ. Dorin Popescu: « Bună ziua și bine v-am regăsit!... Ce ne spunea Ștefan cel Mare odată?... „Că Moldova nu este a noastră, ci a urmașilor-urmașilor noștri, acum și în veacul vecilor!”... Câteva sute de părinți înțelepți din Căușeni și-au adus copiii aici, în fața statuii lui Ștefan, ca expresie a legământului de fidelitate a părinților și copiilor lor față de moștenirea culturală și spirituală a lui Ștefan cel Mare și Sfânt. Zicea poetul român-basarabeaean **Adrian Păunescu**: „Luați-vă-n brațe copiii ca pe strategice arme,/ Haideți cu toții la Putna,/ unde Măria-Sa doarme/” (...) „Luați-vă-n brațe copiii, dați-le sfânta poveste/ Cum că mormântul lui Ștefan leagă al neamului este!”(*Jurământ la Putna* - Adrian Păunescu, n.red.)...

Noi am venit aici, din diferite colțuri ale României, să vă spunem că vă iubim, pe dumneavoastră, românii din Căușeni, pentru că sunteți români! Am venit să vă mulțumim pentru că sunteți români și că ați știut să păstrați limba română ca mod de expresie a identității dumneavoastră și că ați ales limba română ca mod de educație pentru copiii dumneavoastră. Am venit din România să vă felicităm pentru

norocul de a fi români, și pentru inspirația de a alege limba română pentru copiii dumneavoastră! Școala în limba română îi va face pe copiii dumneavoastră puternici, într-o lume slabă; îi va face pe copiii dumneavoastră drepti, într-o lume strâmbă; Și școala în limba română îi va face pe copiii dumneavoastră înțelepți, într-o lume a surzilor și a orbilor!...

Aveți toate motivele pentru a primi felicitări din partea noastră pentru inspirația de a alege ca model de dezvoltare pentru copiii dumneavoastră o școală în limba română!».

După această ultimă luare de cuvânt, cadrele didactice și oaspeții au fost invitați la solemnitatea depunerii de flori la statuia lui Ștefan, precum și la o sesiune de fotografii.

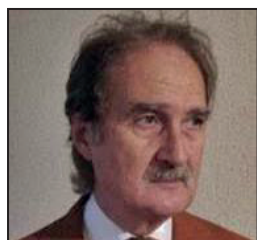
În acest fel s-au desfășurat, și în acest an, șiragul de manifestări omagiale dedicate sărbătoririi Zilei Limbii Române și Deschiderii noului an școlar, 2024-2025, pe meleaguri basarabe, în orașul Căușeni – un veritabil centru polarizator al românității sud-basarabene.

Dumnezeu să ajute fraților noștri români-basarabeni, întru luminarea identității lor spirituale românești și reîntregirea neamului nostru!

Consemnare și fotomontaje: **Paul-Mircea Iordache**

Transcriere din fișiere audio: **Iulian Moldovanu**

Consultant: **Valeriu Ostaș**

Prof. Dr. Tiberiu TUDOR

Prof. Univ. Dr. Tiberiu Tudor, fizician, Universitatea București, membru de Onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România; autorul, între altele, a lucrării „*Tratatul cu Ucraina – Istoria unei Trădări Naționale*”, Ed. Prestige; prefață, Acad. Florin Constantiniu.

GENEZA STATALITĂȚII UCRAINE

„Cine nu cunoaște istoria nu poate să înțeleagă prezentul și nu poate să prevadă viitorul.”

1.- Câteva repere ale scindării medievale a slavilor de răsărit

Istoria medievală timpurie a slavilor de răsărit pare încețoșată dacă ne pierdem în detalii. În liniile esențiale ea este, însă, limpede. Invasia mongolă din 1240 a spulberat Rusia Kieveană și a introdus o pană separatoare între partea de vest a slavilor de răsărit (viitorii ucraineni și bieloruși) și cea de est. Disoluția puterii mongole, ca urmare a luptelor pentru succesiune din cadrul fostei mari armate a lui Ghinghis Han și ridicarea puterii poloneze a făcut ca, de la 1400 până spre 1800, ramura vestică a slavilor de răsărit să intre sub dominația poloneză și polono-lituaniană, care și-a pus amprenta etno-culturală și lingvistică asupra ei. Între ruteni — risipiți într-o masă comună cu polonezii, lituanienii, alte semini și apoi evreii — a avut loc și o sciziune social-religioasă. Elita lor socială a adoptat catolicismul și a fost asimilată de puternica șleahță (nobilime) poloneză, pierzându-și identitatea slavă. Țăranii ruteni, în marea majoritate iobagi, au rămas la ortodoxism; mulți, sub oprirea nobilimii, majoritar poloneze, și a prozelitismului catolic, s-au refugiat spre sud-est, unii îngroșând armata cazacilor zaporojeni.

În paralel, rușii, ramura estică a slavilor de răsărit, au acceptat suzeranitatea mongolilor, plătindu-le tribut timp de două secole și păstrându-și identitatea cultural-religioasă. În 1380, la Kulikovo pe Don, mongolii au fost învinși pentru prima dată și principatul rus de Moscova și-a început emanciparea și expansiunea. La 1440, în urma ultimului război civil din cadrul Hoardei, uriașul ei teritoriu se sparge în șapte hanate tătar-mongole (prin amestecarea cu populațiile turcice cucerite, denumirea lor alunecă spre genericul tătari). Ivan al treilea, cel Mare (din 1462 până în 1503 “Cneaz al întregii Rusii”), a refuzat să mai plătească tribut tătar-mongolilor și a pus bazele statului centralizat rus. Rusia devine Țarat în 1547, când Ivan al IV-lea, cel Groaznic, este înscăunat, la 17 ani, cu acest titlu. Treptat, toate cele șapte hanate au fost cucerite de către Țaratul Rusiei, cel mai longeviv fiind, sub protecție otomană, Hanatul Crimeii, “închinat” de către hanul Șahin-Ghirai, sau, mai degrabă, cucerit de către trupele lui Potemkin, în 1783, pentru Ecaterina cea Mare.

Dincolo de disputele istoriografiilor rusă și ucraineană asupra Rusiei Kieveane și a originilor acestor două ramuri (din cele trei) ale slavilor de răsărit, ucrainenii își revendică identitatea din prima încercare de constituire a unei statalități independente, prin răscoala de la 1649 a cazacilor zaporojeni împotriva puterii polono-lituaniene. Cazacii de pe cursul inferior al Niprului constituiau la acea vreme trupele de apărare a graniței de sud a Uniunii Statale Polono-Lituaniene împotriva expansiunii otomane; era o cavalerie ușoară, rapidă, eficientă și crudă.

Răscoala cazacilor a culminat cu intrarea triumfală în Kiev a lui Bogdan Hmelnițki și crearea Hatmanatului Cazac, în jurul Kievului pe ambele maluri ale Niprului, formațiune statală independentă între 1649 și 1654. Prin Tratatul de la Pereiaslav, din 1654, Hmelnițki trece Hatmanatul, autonom, sub suzeranitate rusă.

Proiectul inițial al monumentului lui Bogdan Hmelnițki (f.1)

Monumentul lui Hmelnițki, la Kiev (f.2)

Bogdan Hmelnițki (de descendență ruteană după tată și cazacă după mamă) este venerat deopotrivă, cu motivații diferite, de către pan-slaviști și de către naționaliștii ucraineni și este detestat de către polonezi, cărora le-a marcat începutul declinului. Ucrainenii îl consideră părintele națiunii lor, iar rușii — primul reunificator al slavilor de răsărit.

În 1888 a fost inaugurat la Kiev impunătorul monument al lui Hmelnițki (f.2), pandant al monumentului lui Petru cel Mare din Sankt-Petersburg. Autoritățile ruse nu au aprobat macheta inițială (f.1), în care sub copitele calului hatmanului se prăbușesc, zdrobiți, un nobil polonez, un preot catolic și un evreu (e vorba de arendașii evrei care administrau și exploatau moșiile șleahțicilor). În timpul hatmanatului, pogromurile acestea au avut loc. Originile atrocităților unor formațiuni ultra-xenofobe ucrainene (de exemplu divizia *Waffen SS* de voluntari ucraineni *Galiția*, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial) nu sunt în nazism, ci mai adânci, în propria istorie. Nazismul e una, fascismul e alta, naționalismul xenofob ucrainean e altceva, chiar dacă acesta din urmă a adoptat însemne naziste, în lipsa unor specifice (ex. *Wolfsangel*, arborat de batalionul Azov: f.3).

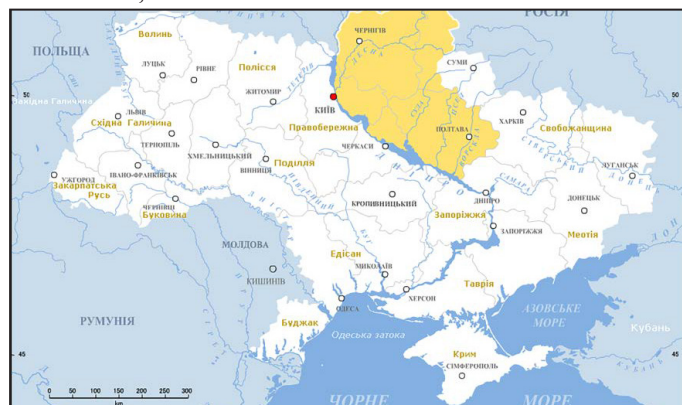
Combatanți Azov la monument (f.3)

Semnarea Tratatului de la Pereiaslav a declanșat războiul ruso-polonez (1654-1667), primul Război al Nordului, care se termină cu Tratatul de la Andrușovo, stabilind granița dintre Rusia și Uniunea Polono-Lituaniană pe Nipru. Rusia anexează teritoriul Hatmanatului din stânga Niprului, inclusiv Kievul, situat pe malul drept, păstrându-i autonomia, din ce în ce mai redusă, până la 1775. În dreapta Niprului, teritoriile cu populație ruteană rămân sub controlul regatului Poloniei (Galiția de Est) și al Marelui Ducat al Lituaniei (Volinia). Teritoriul Hatmanatului din dreapta Niprului reîntră în componența Uniunii Polono-Lituaniene, care îi desființează imediat autonomia. Aceste teritorii, din jurul Kievului în stânga și dreapta Niprului (f.4, f.5), constituie nucleul eterogen (cazac pe de o parte, rutean pe de alta) al viitoarelor încercări de a înjgheba o statalitate independentă ucraineană (în f.4, f.5, aceste nuclee sunt marcate pe harta celei mai mari extinderi a Ucrainei, cea pe care a reușit să și-o aducă la ieșirea din URSS, în 1991). Niprul va deveni cu timpul linia de falie civilizațională a slavilor de răsărit.

1.1. Cele două nuclee medievale, la 1667, ale viitoarei statalități ucrainene

Nucleul rutean, din dreapta Niprului, la 1667, al viitoarei statalități ucrainene (f.4)

Nucleul cazac, din stânga Niprului, la 1667, al viitoarei statalități ucrainene (f.5)

În continuare, cazacii zaporojeni au luptat alături de ruși în războiul ruso-turc din 1676-1681. Celebrul tablou al lui Repin (f.6) reprezintă o scenă de legendă din timpul acestui război, anume răspunsul, mustind de insulte, al cazacilor zaporojeni către sultanul Mehmet al IV-lea care, "împărat al împăraților, frate al Soarelui și al Lunii", le poruncează supunere, după o bătălie câștigată, de fapt, de cazaci. Prin Tratatul de pace de la Bahcisarai, din 1681, este stabilită granița ruso-otomană pe cursul inferior al Niprului.

Pericolul expansiunii otomane spre nord devenind dominant, în 1686 este semnat la Moscova Tratatul Păcii Eterne între Rusia și Uniunea Polono-Lituaniană. "Pacea Eternă" va dura, totuși, aproape un secol, până la cele trei împărțiri ale Poloniei (1772, 1793, 1795), ultima ștergând, pentru mai bine de un alt secol, Polonia de pe harta Europei. Teritoriile cu populație ruteană (Galiția, Volinia, Podolia) sunt împărțite între Imperiul Țarist și cel Habsburgic.

În consecință, linia de falie civilizațională (inclusiv religioasă) între cele două ramuri ale slavilor de răsărit se va adânci în secolul al XIX-lea. Războiul civil ucrainean din 1918-1920 are și aspecte de tip civilizațional, deși dominantă lui a fost una ideologică: naționalism versus internaționalism bolșevic.

Atunci când, în 1991, ucrainenii și-au desprins, cu multă abilitate politică, un stat independent cu granițele pe liniile de demarcație artificiale dintre republicile sovietice, au luat cu ei și seculara linie de

Repin - Scrisoarea cazacilor zaporojeni (f.6)

falie a slavilor de răsărit, pe Nipru. Iar atunci când falanga extremistă, ultra-xenofobă, a naționalismului ucrainean a avut nesăbuita aroganță de a legifera ucrainizarea ramurii slave ruse de la est de Nipru — declanșând în 2014 noul război civil, și apoi, în 2019, rejectând definitiv acordurile de la Minsk — reacția acestora din urmă a fost inevitabilă: războiul.

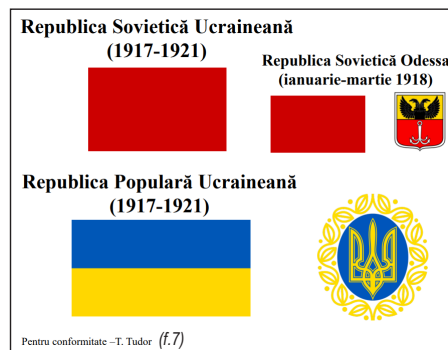
2.- Republica Populară Ucraineană și Republica Sovietică Ucraineană — două formațiuni statale antagonice, ambele ostile României

2.1. Încercările de înjghebare a unui stat ucrainean în perioada Primului Război Mondial

Imediat după revoluția din februarie 1917, la 17 martie, la Kiev ucrainenii și-au proclamat autonomia în cadrul unei Rusii Federative, sub forma Republicii Populare Ucrainene (R.P.U.), cu o majoritate socialistă în Parlament (Rada Centrală). În noiembrie 1917 Rada a condamnat lovitură de Stat bolșevică din octombrie de la Petrograd.

După o încercare nereușită de preluare militară a puterii, bolșevicii kieveni au inițiat un prim Congres al Sovietelor, la Kiev (17-18 decembrie 1917), care a eșuat într-o confuzie totală datorită faptului că mișcarea socialistă ucraineană era divizată între opțiunea internațional-socialistă

și cea naționalistă. Ceea ce nu s-a reușit la Kiev s-a înfăptuit la Harkov, peste câteva zile. La 21 decembrie, Gărzile Roșii au ocupat Harkovul, au dezarmat unitățile militare ucrainene

Pentru conformitate - T. Tudor (f.7)

loiale guvernului de la Kiev și au organizat un nou congres, de data aceasta intitulat clar, Congres al Sovietelor Muncitorilor, Soldaților și Țăranilor (24-25 decembrie). Congresul a proclamat o nouă republică ucraineană, **Republica Sovietică Ucraineană (R.S.U.)**, având capitala la Harkov, tot ca republică federativă a Rusiei. Alte formațiuni locale sovietice constituite independent, Republica Sovietică Odessa (17/30 ianuarie 1918), cunoscută după acronimul rusesc al denumirii conducerii sale: **RUMCEROD** (Comitetul Executiv Central al Sovietelor Frontului Român, Flotei Mării Negre și regiunii Odessa) — foarte agresivă la adresa României [1] —, Republica Sovietică Donețk-Krivoi Rog (februarie 1918), Republica Sovietică Taurida, au fost absorbite în cadrul R. S. U.

În iulie 1917, Republica Populară Ucraineană a cerut Guvernului Provizoriu de la Petrograd ca în teritoriul ei (deocamdată autonom, în cadrul unei preconizate Federații Ruse) să fie înglobate zece dintre guberniile Imperiului Țarist, în care existau și ucraineni (fără exigența ca ei să fie majoritari). Printre acestea, R.P.U. revendica și teritoriul Basarabiei.

Bine știut, la 25 octombrie/7 noiembrie 1917, bolșevicii au luat puterea la Petrograd și a început Războiul Civil pe tot teritoriul fostului Imperiu Țarist, inclusiv între forțele bolșevice și cele naționaliste ucrainene.

În 22 ianuarie 1918 Rada Centrală de la Kiev a declarat formal independența R.P.U. cu un teritoriu înglobând opt foste gubernii imperiale: Kiev, Volînina, Harkov, Kerson, Ekaterinoslav, Poltava, Cernigov și Podolia. Consiliul Comisarilor Poporului din Rusia (Sovnarcom-Petrograd) a adresat un ultimatum Radei, care, însă, la 22 iunie 1918, a proclamat oficial independența Ucrainei și a rupt toate legăturile cu guvernul bolșevic de la Petrograd.

În timpul prăbușirii frontului Puterilor Centrale și destrămării Imperiului Austro-Ungar, ucrainenii din Galiția de Est (Lvov) au proclamat, la 9 octombrie 1918, o a treia republică ucraineană, **Republica Populară a Ucrainei Occidentale (R.P.U.O.)**. Polonezii din Galiția s-au raliat statului polonez, renăscut și el pe ruinele imperiilor. A început războiul polono-ucrainean (noiembrie 1918 – iulie 1919), câștigat de polonezi, care au preluat Lvovul și teritoriile Galiției de Est. La 22 ianuarie 1919 R.P.U.O. și R.P.U. s-au unit sub denumirea de Republica Populară Ucraineană și au luptat împreună împotriva polonezilor până în iulie 1919.

Sub presiunea trupelor roșii, în vara lui 1919, R.P.U. și-a revizuit politica, orientându-se spre o alianță cu fostul adversar, Polonia, împotriva sovieticilor. La 21 aprilie 1920 șefii statului ucrainean (R.P.U. — Simon Petliura) și al celui polonez (mareșalul Josef Pilsudski) semnează Tratatul de la Varșovia, prin care Petliura acceptă anexarea poloneză a Galiției și rolul pe care Pilsudski îl rezerva unei viitoare Ucraine în proiectul său Intremarium. Proiectul viza realizarea unui stat federativ multinațional de la Baltica până la Marea Neagră (o resurecție

lărgită a Uniunii Statale Polono-Lituaniene).

Alianța polono-ucraineană, sub conducerea lui Pilsudski, cucerește Kievul la 7 mai 1920. La 13 iunie trupele roșii ale Armatei 1 de cavalerie a lui Budionii reocupă Kievul. Mihail Tuhacevski, comandantul Frontului de Vest al Armatei Roșii, având 24 de divizii sub comandă, înaintează veriginos spre Varșovia. Războiul părea pierdut pentru polonezi. La 12 august 1920 a început bătălia Varșoviei. La 14 august mareșalul Pilsudski pleacă pe front și preia comanda directă a trupelor polono-ucrainene, într-un plan de apărare și contraatac considerat de către militarii de carieră „aventuristic”, dar unicul existent. Decriptarea codurilor armatei sovietice de vest, încă din septembrie 1919, divizarea forțelor ei între asediarea Varșoviei și a Lvovului, ordinele contradictorii în această privință, alimentate și de adversitatea decidenților (inclusiv Stalin-Troțki), nesupunerea lui Budionii în a-și aduce temuta cavalerie de la Lvov la Varșovia, au fost tot atâția factori care au transformat planul disperat al lui Pilsudski, într-un uriaș succes — „miracolul de pe Vistula”. La 20 august, Tuhacevski a ordonat retragerea generală către Bug, retragere care a decurs într-o debandadă totală. La 31 august armata lui Budionii a fost învinsă la Lvov. Raportul militar polono-sovietic se echilibrase. La 12 octombrie 1920 s-a semnat convenția de încetare a focului, iar la 18 martie 1921 Tratatul de Pace de la Riga. La Riga, polonezii și-au negociat propriile interese și granițe, reușind să-și păstreze statalitatea și independența. Reprezentanții Republicii Populare Ucrainene nu au fost admiși la negocieri, teritoriile (imense) vizate de ei pentru o Ucraină independentă fiind deja, în urma operațiunilor militare, în mâna bolșevicilor. În consecință, marea majoritate a teritoriilor care fuseseră solicitate de Republica Populară Ucraineană în iulie 1917 Guvernului Provizoriu al lui Kerenski au rămas la estul graniței polono-sovietice, devenind Republici Socialiste Sovietice, Ucraineană și Bielorusă. În 1921, guvernul Republicii Populare Ucrainene a plecat în exil.

Între timp, într-o unitate națională de neclintit, România traversa cea mai fastă perioadă din istoria sa.

La sfârșitul lui decembrie 1922 RSS Ucraineană și RSS Bielorusă au semnat, alături de RSFS Rusă și RSFS Transcaucaziană, tratatul de constituire a URSS.

În 1991, devenind independentă după 70 de ani de existență, dezvoltare și expansiune în cadrul Uniunii Sovietice, Ucraina va prelua ca însemne de Stat (stemă și drapel) fostele însemne ale Republicii Populare Ucrainene (1917-1921) (f. 7). Guvernul ucrainean în exil (urmașii celor din 1921) va reapărea în 1992, în Rada de la Kiev, unde își va transfera toate prerogativele (autoasumate și nerecunoscute nici de sovietici și nici de occidentali) noii Republici Ucraina. În 1999, ziua de 22 ianuarie — unirea din 1918 a Republicii Populare Ucrainene (Kiev) cu Republica Populară a Ucrainei Occidentale (Lvov) — a fost decretată zi a unității ucrainene.

2.2. Relațiile României cu Republicile Ucrainene (1917-1920)

În încercarea eșuată a ucrainenilor de a-și constitui un stat independent pe ruinele imperiilor Țarist și Austro-Ungar, ambele republici ucrainene antagonice din timpul Războiului Civil (Republica Populară Ucraineană și Republica Socialistă Ucraineană), în paralel, au revendicat Basarabia și Bucovina și au desfășurat acțiuni ostile României. Atât naționalismul ucrainean, cât și internaționalismul sovietic au fost, de la bun început, dușmanii unității noastre naționale. Actele de ostilitate ale Republicii Socialiste Ucrainene și ale Republicii Populare Ucrainene îndreptate împotriva unității noastre naționale sunt cronologic îngemănate. Pentru claritate voi schița separat aspectele lor esențiale:

2.2.1. Relațiile României cu puterea centrală sovietică (Petrograd/Moscova) și cu Republica Socialistă Ucraineană

1918. La începutul lui 1918 Troțki l-a desemnat pe Cristian Rakovski ca reprezentant cu puteri depline al guvernului bolșevic de la Petrograd (Consiliul Comisarilor Poporului) pentru Ucraina și relațiile sovieto-române, mai precis pentru instaurarea puterii sovietice în Basarabia și România. Rakovski, devenit conducătorul de facto al **RUMCEROD**-ului, a inițiat acțiunile militare de destabilizare a guvernului României retras la Iași și tentativa de preluare a puterii de către bolșevici la Chișinău. Dezarmarea forțelor **RUMCEROD** din Basarabia de către armata română a condus la arestarea ambasadorului nostru la Petrograd, confiscarea Tezaurului României trimis la Moscova și, la 13/26 ianuarie 1918, la ruperea relațiilor diplomatice cu România de către guvernul de la Petrograd [1]. Puterea sovietică centrală (Petrograd până la 10 martie 1918, apoi Moscova) nu a recunoscut niciodată unirea Basarabiei cu România.

1919. În ianuarie 1919 Rakovski — bolșevic de etnie bulgară — este numit președinte al Consiliului Comisarilor Poporului din Republica Socialistă Ucraineană, funcție pe care o va deține până în iulie 1923. În mai 1919 Rusia Sovietică și Ucraina Sovietică transmit guvernului României un ultimatum de evacuare, în 40 de ore, a Basarabiei. Ultimatumul este semnat de către Cicerin, comisarul poporului pentru Afaceri Externe al Republicii Socialiste Federative Sovietice Ruse și de către Rakovski, președintele Consiliului Comisarilor Poporului și comisar pentru Afaceri Externe al Republicii Socialiste Sovietice Ucrainene ([2], Doc.159). La acea dată, România era deja unită, în timp ce atât Ucraina cât și Rusia erau în plin război civil.

2.2.2. Relațiile României cu Republica Populară Ucraineană

Iulie 1917. La scurtă vreme după ce declarase autonomia Republicii Populare Ucrainene, în cadrul unei Rusii Federative (martie 1917), Rada Centrală de la Kiev a început demersurile pentru a-și adjudeca o parte dintre guberniile fostului Imperiu Țarist [3]. În iulie 1917 Rada a trimis la Petrograd o delegație condusă de ministrul de Interne, Volodimir Vinicenko, pentru tratative în acest sens cu Guvernul Provizoriu al lui Kerenski. Tot atunci, printr-o telegramă, a fost invitată la Kiev o delegație de la Chișinău, pentru a reprezenta Basarabia ca gubernie a Republicii Populare Ucrainene. Telegrama a căzut ca un trăsnet. S-a hotărât trimiterea imediată a unei delegații la Kiev și Petrograd care să transmită protestul populației Basarabiei. Punctul de vedere independentist prezentat de delegație a fost aparent acceptat la Kiev, urmând ca secretariatul Radei să-i comunice lui Vinicenko, aflat deja la Petrograd, acest lucru (ceea ce

nu a făcut). Când delegația basarabeană a ajuns la Petrograd (27 iulie), la câteva zile după cea a Radei, decizia de includere a Basarabiei în componența Republicii Populare Ucrainene fusese deja luată și apăruse în presă. Ministrul de interne al Guvernului Provizoriu, Avxentiev, a refuzat solicitarea unei audiențe la Kerenski a delegaților moldoveni. Organizația militarilor moldoveni din regimentele de gardă a reușit să introducă delegația moldovenească în Palatul de Iarnă. Kerenski — care nu agrease presiunea ucraineană — i-a primit să-și susțină cauza în Consiliul de Miniștri (printre altele, delegații au prezentat o hartă a Moldovei din secolul XVII incluzând, natural, și Basarabia) [4]. Decizia luată cu trei zile în urmă a fost anulată și Vinichenko a declarat presei a doua zi că „a venit la Petrograd cu zece gubernii în portofoliu și pleacă doar cu nouă”.

Martie 1918. La 16/29 martie 1918, președintele Consiliului de Miniștri (și ministru al Afacerilor Externe) al Republicii Populare Ucrainene, Vsevolod Golubovici, trimite Puterilor Centrale, aliaților acestora și Guvernului României o telegramă în care afirmă că „Basarabia reprezintă un tot indivizibil împreună cu Ucraina”, solicitând ca reprezentanții guvernului Republicii Populare Ucrainene să participe la Conferința de Pace de la București cu Puterile Centrale, în legătură cu problemele Republicii Populare Moldovenești ([2], Doc.86). Documentul a fost remis României, dar nu și Republicii Populare Moldovenești, deși, la data respectivă, aceasta își declarase deja independența (24 ianuarie/ 6 februarie 2018). Ion Inculeț, președintele Sfatului Țării, a primit documentul de la Iași și, imediat, a convocat o ședință a Sfatului Țării, în care s-a dezbătut pe larg, cu îngrijorare și indignare ([2], Doc.89) politica agresivă a Republicii Populare Ucrainene față de Republica Populară Moldovenească, începând cu vechea tentativă de anexare a Basarabiei din iulie 1917. În aceeași zi, Sfatul Țării a trimis o notă de protest Republicii Populare Ucrainene prin care condamnă amestecul acesteia în problemele Republicii Moldovenești, „stat independent, suveran și indivizibil, în granițele fostei gubernii a Basarabiei” ([2], Doc.88). O delegație cu același mandat ferm și de precizare a graniței pe Nistru a fost trimisă la Kiev ([2], Doc.87).

Amenințată deopotrivă de sovietici și de naționaliștii ucraineni, Republica Moldova s-a unit cu Țara, deschizând, la 27 martie/9 aprilie calea Marii Uniri.

La 30 martie/12 aprilie 1918, Golubovici trimite Guvernului de la Iași decizia Radei Centrale de a nu recunoaște hotărârea Sfatului Țării și de a cere ca „regiunile unde populația s-a înregistrat sau se va înregistra ca ucraineană să fie reunite cu Republica Populară Ucraineană”.

A urmat un schimb de note între guvernele României și R.P.U. La 22 aprilie/5 mai 1918, noul guvern de la Kiev, proaspăt instalat (prim-

ministru Lisogub, ministru de Externe – Doroșenski) ridică din nou ștacheta pretențiilor ucrainene la nivelul din iulie 1917: „Interesele vitale ale Ucrainei — strategice și economice — cer ca Guvernul Ucrainei să insiste asupra încorporării Basarabiei — care își va prezerva autonomia politică — în Ucraina, care are toate drepturile și ceea ce constituie voința mării majorității a populației Basarabiei.” ([2], Doc.105)

Noiembrie 1918. Legiunea Ucraineană provoacă tulburările de la Cernăuți, în încercarea de preluare a puterii și de anexare a nordului Bucovinei la Ucraina. De data aceasta la Republica Populară a Ucrainei Occidentale (Lvov), încă neunită cu Republica Populară Ucraineană.

Iulie 1919. În vara lui 1919, Republica Populară Ucraineană pierduse războiul cu Polonia și se afla în fața unei puternice ofensive a Armatei Roșii sub comanda generalului Tuhačevski. După cum am văzut, conducerea R.P.U. s-a reorientat spre o alianță militară cu fostul adversar, Polonia, care a și devenit efectivă în aprilie 1920, asigurând supraviețuirea R.P.U. încă un an.

În contextul acestei reorientări, la 26 iulie 1919, șeful misiunii diplomatice ucrainene în România, C. Matsievici și trimisul Statului Major ucrainean, generalul Serge Delvig, au adresat Guvernului României o **Declarație** ([2], Doc.160) prin care Guvernul Republicii Populare Ucrainene a decis: (1) „să considere Nistrul ca frontieră definitivă între cele două State”; (2) să încheie un acord de încetare a tuturor ostilităților cu Polonia; (3) să ceară sprijinul României cu muniție de război precum și sprijin pe lângă Puterile Aliate în obținerea muniției și organizarea armatei R.P.U. Această **Declarație** nu a avut niciun efect. Pe de o parte, deși adresată președintelui Consiliului de Miniștri al Guvernului României, ea nu era semnată de către șeful Guvernului Republicii Populare Ucrainene (la acea vreme Simon Petliura), ceea ce în limbaj diplomatic înseamnă cel puțin o eschivă. Pe de altă parte, la București exista convingerea că România „nu are nevoie de o graniță cu Ucraina, ci de una cu Polonia”.

«Cine nu cunoaște istoria nu poate să înțeleagă prezentul și nu poate să prevadă viitorul.»

Acești autiști care ne conduc țara, nu numai că nu cunosc Istoria Noastră Națională, dar nu au nimic comun cu ea. Spre deosebire de statele Europei Occidentale, noi am avut, avem și vom avea probleme antagonice și litigioase cu Ucraina.

În ceea ce ne privește, sprijinul conducerii României și al curentului principal dezinformațional media pentru conducerea de la Kiev este irațional, dacă nu schizofrenic. Dincolo de perspectivele dramatice pe care le creează, acest sprijin are și penibile nuanțe hilare. Seamănă cu cea cutumă a unor eschimoși, pentru care ospitalitatea supremă este oferta bărbatului către oaspete de a „râde cu femeia lui”.

3.- Republica Ucraina - stat artificial de sorginte sovietică

3.1. Novorosia

Problema apartenenței teritoriilor denumite generic Novorosia (f.8) la Republica Ucraina sau la Federația Rusă își are primele origini în colonizarea masivă a stepei nord-pontice în principal cu ruși, ruteni, evrei și germani („germanii pontici”), după anexarea, în 1783, a Hanatului Crimeii de către armatele Ecaterinei a II-a. Acesta a fost, sub protecție otomană, cel mai longeviv dintre cele șapte hanate succesoare ale imensului teritoriu cucerit de Ghinghis Han. Potemkin a început un vast proiect, pe de o parte de urbanizare (Sevastopol, Herson, Nikolaev, Ekaterinoslav), pe de alta de cultivare a pământurilor roditoare, străbătute până atunci de temuții călăreți tătari în expedițiile de jaf asupra vecinilor. Anexarea a fost consfințită prin tratatul de la Iași (29 decembrie 1791/9 ianuarie 1792) care a încheiat războiul ruso-turc din 1787-1791. În perspectivă istorică, această colonizare s-a dovedit a fi fost o șansă a ucrainenilor, care, la momentele geopolitice favorabile lor, au revendicat toate aceste teritorii, indiferent de faptul că, prin migrația spre sud, ajunseseră sau nu majoritari în unele din ele.

După revoluția din februarie 1917, Rada Centrală ucraineană a republicii naționaliste constituite la Kiev (denumită din iulie Republica Populară Ucraineană) a început demersurile pe lângă Guvernul Provizoriu de la Petrograd pentru recunoașterea autonomiei Ucrainei în cadrul unei Rusii federative. La 10/23 iunie, Rada a anunțat oficial autonomia, pe care, inițial, Guvernul Provizoriu condus de prințul Gheorghi Lvov a respins-o, ca fiind de competența viitoarei Adunări Constituante. La 16/29 iunie o delegație de trei miniștri ai Guvernului Provizoriu (Kerenski, în calitate de ministru al Justiției) a sosit la Kiev pentru a aplana conflictul. S-a ajuns la un compromis: recunoașterea Radei și a autonomiei de către Guvernul Provizoriu, sub rezerva confirmării de viitoarea Adunarea Constituantă. La data respectivă guberniile vizate de Rada de la Kiev erau: Volînina, Podolia, Kiev,

conducerea lui Alexandr Kerenski. Profitând de criză, Rada s-a mișcat cu repeziciune cerând noului Guvern Provizoriu zece foste gubernii țariste, printre care toată Novorossia și Basarabia. Sub presiunea evenimentelor, Kerenski a acceptat solicitarea, fără nici o acoperire constituțională și a semnat o listă de nouă gubernii, după intervenția de ultim moment, la Petrograd, a delegaților Chișinăului (14/27 iulie), care a dus la revocarea includerii Basarabiei pe „lista Kerenski” [4].

Efemera și precara RPU nu a deținut niciodată, nici de *de jure* și nici *de facto* aceste teritorii. Pe de o parte, după lovitură de Stat din 25 octombrie/7 noiembrie, Adunarea Constituantă a fost dizolvată de către bolșevici, la prima ei sesiune. „Lista Kerenski” a devenit lipsită de orice valoare juridică. Pe de alta, teritoriile Novorossiei, nici măcar cele din nord, nu au fost niciodată sub controlul administrativ sau politic al RPU. Ele au devenit în 1918 teatrul ocupației germane (timp în care RPU a fost dizolvată), al intervenției militare antibolșevice a Aliatilor și, în 1919, al confruntărilor dintre Forțele Armate ale Rusiei Sudice, de sub comanda generalului Anton Denikin și Frontul de Sud al Armatei Roșii, comandat de generalul Alexandr Egorov (prieten de familie al lui Stalin, mareșal al Uniunii Sovietice în 1935, executat în 1939). După ocuparea definitivă a Kievului de către trupele bolșevice, la sfârșitul lui 1919, Guvernul RPU s-a retras, într-un prim exil, în Polonia, la Tarnów, apoi la Varșovia, iar după 1921 a plecat în exil în vest ([5], p. 103). Câștigarea războiului civil de către bolșevici a dus la dispariția în 1921 a RPU și la constituirea Republicii Sovietice (în noua titulatură și Socialiste) Ucrainene în cadrul URSS, ca membru fondator al acesteia, în 1922. Ceea ce nu au putut obține

3.2. Dezvoltarea și expansiunea Ucrainei Sovietice

Între 1922 și 1936 RSS Ucraineană a profitat din plin de politica de indigenizare („*korenizația*”) a Statului Sovietic, oficializată în 1923, la Congresul al 12-lea al PC(b). Dacă la început în conducerea republicii, la toate nivelurile, erau mulți bolșevici alogeni (de exemplu președintele Consiliului Comisarilor Poporului, șeful guvernului, între 1919 și 1923, a fost bolșevicul troțkist bulgar Cristian Rakovski), treptat conducerea a trecut în mâinile comunistilor de etnie ucraineană. Limba de predare în învățământul de pe întreg teritoriul RSS Ucrainene a devenit ucraineană, limbă oficială și în administrație. În 1923 Stalin considera că principalul obiectiv în problema națională era „combaterea reminiscențelor șovinismului velicorus”. Cultura ucraineană s-a dezvoltat, în forma comunistă („națională în formă, socialistă în conținut”). La sfârșitul deceniului al patrulea naționalismul comunist ucrainean prinsese rădăcini și devenise un competitor periculos pentru puterea centrală. În 1938 *korenizația* a fost abandonată. Limba rusă a devenit materie de studiu obligatoriu (se apreciază că această măsură a fost legată de iminența războiului, care impunea o limbă de comunicare unică în armata sovietică). Stalin l-a trimis la Kiev, ca prim-secretar al PC Ucrainean, pe Nikita Hrușciiov. Toți membrii Biroului Politic al PC Ucrainean, cu o singură excepție, deja arestați în cadrul marii epurări, au fost executați.

Mai departe lucrurile sunt bine cunoscute. Pactul Molotov-Ribbentrop, invadarea Poloniei, capitularea Franței, ocuparea Basarabiei și a nordului Bucovinei. În august 1940, prin sfârtecarea estului Moldovei istorice, RSS Ucraineană primește cadou nordul Bucovinei, nordul și sudul Basarabiei, Ținutul Herța. „Tot ce s-a rupt din România de către sovietici, s-a făcut la cererea, insistența și în folosul ucrainenilor.” (Mircea Druc). „Eu nu pot să scap de senzația că inspiratorii și autorii cererilor de a ceda Bucovina de Nord au fost cercurile ucrainene de la Kremlin. Deocamdată este imposibil să determinăm de unde vine această puternică influență ucraineană” – comunica la Berlin ambasadorul Germaniei la Moscova, Friedrich von der Schulenburg) ([5], p.138). [Nota red. (1): Protocolul adițional secret al Pactului Molotov-Ribbentrop, semnat între Uniunea Sovietică și Germania nazistă la 23 august 1939, a dus la ocuparea, la 28 iunie 1940 – prin ultimatumurile de la 26 și 28 iunie 1940, din partea guvernului URSS – a teritoriilor românești dintre Prut și Nistru (Basarabia), dar și a nordului Bucovinei, în componența URSS-ului. De asemenea, Ținutul Herța, deși neinclus în protocol, a fost ocupat de către armata sovietică. Basarabia, fără județele Hotin, Ismail și Cetatea Albă, plus o parte a RSSA Moldovenești (aproximativ corespunzătoare teritoriului actual al Transnistriei) au fost incluse în RSS Moldovenească, înființată la 2 august 1940, printr-un decret semnat de Stalin. Dar, din iunie 1940, timp de cinci săptămâni, noua RSS Moldovenească cuprindea întreaga Basarabie (delimitată în 1812) și întreaga RASSM (delimitată în 1924, în Podolia), cumulând o suprafață de 52.710 kmp. Mai apoi, de la 2 august 1940, prin decretul stalinist, s-au delimitat noi hotare între RSS Moldovenească și RSS Ucraineană (din cadrul URSS-ului), transferând 24.460 kmp în favoarea celei din urmă, și lăsând astfel celei dintâi o

naționalității RPU, în 1917/18, au obținut comunistii RSS Ucrainene, treptat, până în 1991, când au proclamat independența Republicii Ucraina.

În primul rând, la trasarea liniilor de demarcație dintre republicile constituite ale URSS, o parte din zonele majoritar ruse ale Novorossiei au fost atribuite Ucrainei. Capitala Ucrainei Sovietice a fost, între 1919 și 1934, Harkovul bolșevic (situat la 40 de kilometri de linia de demarcație dintre RSSU și RSFSR) și nu Kievul. Această atribuire nu a avut rațiuni etnice, ci ideologice. Zona Donbasului era una dominant muncitorească. „Ucraina, în forma prezentă, a rezultat numai pentru că bolșevicii nu aveau majoritate în Radă și atunci ei i-au adăugat Donbasul și Harkovul” – spunea Gorbaciov, la ultima sa apariție oficială internațională (Conferința pentru Pace în Orientul Apropiat, Madrid 1991), referindu-se și la aspectele arbitrar ale liniilor de demarcație dintre republici: „iar Hrușciiov a trecut Crimeea de la Rusia la Ucraina, într-un gest fratern. Noi nu am avut niciodată granițe interne.”[6]. Linia de demarcație artificială din 1922 a fost bomba cu efect întârziat din 2014.

Desigur, nu este problema noastră a cui e Novorossia – este problema slavilor de răsărit. Pentru noi este important că în 1917/18, ambele rudimente de statalitate ucraineană (naționalistă, Republica Populară Ucraineană, și sovietică, Republica Sovietică Ucraineană) au încercat să anexeze Basarabia, precum și îndemnul de atunci al primului președinte al Radei de la Kiev (de altfel marele istoric ucrainean Mihailo Hrușevski): „Mutăți-vă cu traiul în Basarabia. Basarabia trebuie să devină ucraineană.”([5], p. 42). Un nou val al migrației spre sud-vest a ucrainenilor se desfășoară astăzi sub acoperirea războiului lor și sub privirile noastre indolente.

suprafață de 28.250 kmp. O nouă delimitare repartizează către RSS Moldovenească 5.593 kmp în jumătatea de sud a județului Hotinului și din Bugeac (mici porțiuni din fostele județe românești Cetatea Albă și Ismail – micul sat dunărean Giurgiulești, – toate trei cedate în întregime lor RSS Ucrainene în 1940), delimitându-se astfel, în final, pentru RSS Moldovenească o suprafață de 33.843 kmp.].

Aspirațiile teritoriale fantomatice ale naționaliștilor ucraineni din 1917/18 au devenit, în 1940 și din nou în 1945, o totală realitate, dar în cadrul URSS, prin aportul treptat al adversarilor lor de moarte, comunistii sovietici.

[Nota red. (2): Privitor la constituirea regiunii Cernăuți în calitate de unitate administrativ-teritorială a RSS Ucrainene: În iulie 1940 a fost trimisă la Moscova „o delegație specială de bucovineni” (din care n-a făcut parte nici un român!), pentru „a ruga organul suprem de putere din URSS ca nordul Bucovinei să fie alipit de Ucraina Sovietică”. Luând cuvântul la sesiunea a VII-a a Sovietului Suprem al URSS, N. Mihalciuk, membru al delegației „bucovinene”, a declarat: „Oamenii muncii din Bucovina de Nord ard de dorința de a se reuni pe veci cu poporul ucrainean în cadrul Statului Ucrainean unic. Rugăm ca teritoriul Bucovinei de Nord să fie inclus în componența R.S.S. Ucrainene”. Este de remarcat că N. Mihalciuk, având remușcări de conștiință, în toamna anului 1940, când a început campania de repatriere a nemților din Bucovina, a plecat cu ei în Germania!...

Sesiunea a VII-a a Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 2 august 1940 a aprobat includerea nordului Bucovinei, a județelor: Hotin, Ismail și Akkerman, din Basarabia, precum și a 8 din cele 14 raioane ale RASS Moldovenești, în componența RSS Ucrainene. Despre Ținutul Herța nu s-a menționat nimic. La 7 august 1940, printr-un decret al prezidiului Sovietului Suprem al URSS, a fost creată, în componența RSS Ucrainene, regiunea Cernăuți, prin includerea nordului Bucovinei, a județului Hotin și a Ținutului Herța, în baza a 367 de localități (inclusiv suburbiile orașelor) bucovinene, nord-basarabene (109 localități din plasele Briceni, Hotin, Lipcani și Securenii) și herțene. După datele lui Dumitru Covalciuc (renumit om de cultură nord-bucovinean și regretat redactor-șef-adj al revistei noastre), în noua regiune Cernăuți au fost incluse județele: Cernăuți (305.097 locuitori în 1930); Storojineț (169.518 locuitori); 14 sate din plasa Siret (17.743 locuitori) și 37 sate și cătune de munte din plasa Putilei (21.640 locuitori) ale județului Rădăuți; 27 de localități din zona Herței (29.640 locuitori) ale județului Dorohoi; 109 localități din plasele Briceni, Hotin, Lipcani și Securenii ale județului Hotin (267.221 locuitori). Deci, regiunea Cernăuți din Ucraina a fost constituită din localități care au aparținut anterior la 5 județe românești, având, conform datelor recensământului din 1930, o populație de circa 810.800 locuitori.].

Cum s-a născut naționalismul ultra-xenofob ucrainean, care a reușit să dinamiteze acest construct statal artificial dăruit de sovietici, este un subiect aparte.

4.- Nașterea naționalismului ultra-xenofob ucrainean

4.1. Preliminariile conflictului ucraineano-polon

Originea naționalismului xenofob ucrainean nu se află în teritoriul actualului război ruso-ucrainean, ci în colțul opus, de nord-vest, al Ucrainei de azi, și nu își are motivația istorică în conflictul ucraineano-rus, ci în conflictul ucraineano-polon.

După înfrângerea Puterilor Centrale și dezintegrarea Imperiului Austro-Ungar, în noiembrie 1918, ucrainenii au înființat o Republică (Populară a Ucrainei Occidentale) la Lwov, pentru controlul Galiției de Est și a Nordului Bucovinei. Galiția de Est era un teritoriu conlocuit de ruteni cu polonezi și evrei și disputat cu polonezii. Centrele urbane, precum Lwovul, erau locuite covârșitor de polonezi și evrei, dar la Lwov erau încartiruite două regimente ucrainene sub protecția arhiducelui Wilhelm de Austria, un disident Habsburgic („prințul roșu”), entuziașt pro-ucrainean. Luptele de stradă de la Lwov au fost declanșate de aceste regimente, la 1 noiembrie, prin ocuparea instituțiilor și arborarea drapelului ucrainean. Pe 11 noiembrie, Polonia și-a proclamat independența și a trimis trupe regulate la Lwov, după care luptele de gherilă urbană au degenerat în războiul polono-ucrainean (noiembrie 1918 – martie 1919), câștigat de polonezi. La 22 ianuarie 1919 RPUO a fuzionat cu Republica Populară (Naționalistă) Ucraineană și, în aprilie 1920, ucrainenii s-au aliat cu foștii adversari, polonezii, care erau în război cu sovieticii.

Războiul polono-sovietic a durat doi ani (februarie 1919-martie 1921), timp în care Aliații au transmis părților beligerante propuneri de încheiere a ostilităților și fixare a granițelor pe o linie „etică rezonabilă”. Cea mai cunoscută dintre acestea a fost linia propusă de către ministrul de Externe britanic, lordul Curzon. În vestul Liniei Curzon polonezii formau o masă compactă, iar în estul ei (Galiția de Est) ucrainenii, polonezii și evreii formau un mozaic imposibil de separat teritorial. Atât polonezii cât și sovieticii au refuzat Linia Curzon, continuând războiul

4.2. Masacrele din Volinia și Galiția. Nașterea Banderismului

Galiția și Volinia pot fi considerate ținuturi de obârșie a ucrainenilor (rutenii), care trăiau în ele într-un mozaic etnic inextricabil cu polonezii și evreii, mai întâi sub dominația polono-lituaniană, pe urmă sub cea Habsburgică. De acolo a avut loc coborârea lor treptată spre sud, atât în nordul Novorossiei cât și în Bucovina și Basarabia.

Între cele două războaie mondiale, guvernul polonez a încercat să schimbe compoziția etnică a acestor regiuni, printr-o colonizare masivă cu polonezi, suprimarea învățământului în limba ucraineană, trecerea forțată a bisericii ucrainene la ritul romano-catolic sau chiar distrugerea lor.

În 1929 s-a constituit la Viena Organizația Naționalistilor Ucrainenii (site-ul actual al OUN este: <https://oun.org.ua/>). În februarie 1941 Stepan Bandera a devenit liderul aripii radicale a OUN, cunoscută ca OUN-Bandera. Notorietatea lui se datora participării la asasinarea ministrului de interne polonez (1934), în urma căreia Bandera a fost condamnat la moarte, pedeapsă comutată în detenție pe viață. A fost eliberat din închisoare în septembrie 1939, la invadarea Poloniei de către germani. La 30 iunie 1941, o săptămână după declanșarea operațiunii „Barbarossa”, OUN-Bandera a proclamat, la Lwov, înființarea unui stat ucrainean independent. Cu toate că punctele 3 și 4 ale Proclamației prevedeau „colaborarea strânsă cu Marea Germanie Național-Socialistă” [7], germanii, care la data aceea înaintau vertiginos, nu aveau nevoie de o Ucraină independentă, au respins proclamația și, după refuzul lui Bandera de a o anula, la 5 iulie l-au arestat și l-au trimis la Berlin. În ianuarie 1942 a fost transferat în lagărul de concentrare Sachsenhausen, într-un regim de detenție lejer, corespunzător prizonierilor speciali, inclusiv vizite ale soției care îi facilitau controlul OUN-B.

În octombrie 1942 OUN-Bandera a format, în Volinia, Armata Insurecțională Ucraineană (UPA), care, în 1943, a declanșat masacrele din Volinia și Galiția [8], [9], pp. 165-172), teritorii care ieșeau treptat de sub ocupația germană, cu scopul declarat al epurării etnice a polonezilor din aceste regiuni. OUN-Bandera considera că „nemții și rușii vin și pleacă, dar polonezii trebuie eliminați de pe «pământurile ucrainene», cu forță”. Masacrarea s-a făcut cu arme albe, cuțite, topoare, seceri, furci, fierăstraie. După masacre, satele poloneze erau incendiate. Un preot romano-catolic a fost tăiat în două cu fierăstrăul, alți doi răstigniți. Ferocitatea este similară cu cea a masacrelor hortiste din 1940 de la Ip și Treznia: în Volinia, femei gravide au fost ucise cu cuțitul înfipt în abdomen; la Ip un dement maghiar hortist a scos copilul din pântecul mamei cu baioneta. Termenul de naționalism ultra-xenofob rămâne încă palid pentru definirea unei ideologii care stă la baza unei astfel de demențe colective. Istoricul american Tymothy Snyder, cea mai citată sursă pentru această perioadă, folosește sintagma ”o formă totalitară de naționalism integral” [9], p.168). Numai în intervalul de vârf al acestor

și trecând teritoriile, printre care și Galiția de Est, dintr-o mână într-alta. După o ofensivă polono-ucraineană spre est, trupele sovietice au ocupat Lwovul, apoi Kievul, guvernul efemerei RPU s-a refugiat în Polonia, sovieticii au ajuns la porțile Varșoviei. A urmat „miracolul de pe Vistula” și contraofensiva Pilsudski, recucerirea Kievului, a Lwovului, armistițiul cerut de sovietici și Pacea de la Riga.

Sunt notabile aprecierile mareșalului Pilsudski în acest context: „Tot ce putem obține în partea de vest depinde de Antanta – de măsura în care aceasta ar putea dori să constrângă Germania”, în timp ce în est „există uși care se deschid și se închid, și depinde de cine le forțează deschiderea și cât de departe.”

Continuarea luptelor, în pofida presiunii Aliaților pentru încetarea lor, a depășit cu mult simpla dispută teritorială. Ea a avut, de fapt, ample motivații strategice și ideologice. Pe de o parte tandemul Lenin-Troțki urmărea joncțiunea – în vederea extinderii „revoluției mondiale” – cu socialiștii și comuniștii germani care formaseră deja, în 1918, *Republica Sovietelor (Sfaturilor-Răterepublik)*. Pe de alta, Pilsudski urmărea blocarea velicorusismului și a bolșevismului în ascensiune, prin proiectul său Intermarium, care viza crearea unei uniuni statale multinaționale de la Baltica la Marea Neagră.

Prin Tratatul de Pace de la Riga din 18 martie 1921, care a încheiat războiul polono-sovietic, granița de est a Poloniei, renăscute după Primul Război Mondial, a fost împinsă spre est în medie cu 250 kilometri față de linia Curzon. Aliații au acceptat, în 1923, această graniță între Polonia și URSS, prin care, pe de o parte, peste un milion de polonezi rămăneau în RSS Ucraineană și, pe de alta, Galiția de Est, Lwovul, cu o largă populație ucraineană (și evreiască, desigur) a rămas la polonezi. Volinia a fost împărțită între sovietici și polonezi.

acțiuni, din iulie 1943, au fost masacrate peste 150 de sate poloneze. Culorile drapelului UPA și siglei OUN-B: roșu și negru – sânge și moarte.

Bandera nu a participat direct la aceste masacre. El a fost, însă, ideologul de necontestat al epurării polonezilor din Volinia și Galiția prin exterminare. Caracterizarea lui Bandera ca nazist este superficială. El este liderul ideologic și idolul naționalismului ultra-xenofob ucrainean, care își are propriile rădăcini. În 1945 germanii l-au readus în Ucraina, unde a pus bazele mișcării de partizani antisovietice și împotriva comuniștilor polonezi. OUN-B a considerat că el trebuie să conducă protejat, din afara granițelor, mișcarea de rezistență. A fost asasinat la München, în 1959, de KGB la ordinul direct al lui Hrușciiov. În ianuarie 2010, președintele Victor Iușcenko i-a acordat titlul de erou al Ucrainei [10]. Memoriale ale lui Bandera există pe tot teritoriul Galiției de Est. În cele trei orașe principale galițiene, Lwov, Ternopil, Ivano-Frankivsk i-au fost ridicate monumente (f.9). Ziua lui de naștere este aniversată în fiecare an prin marșuri cu torțe.

Cultul lui Stepan Bandera în Ucraina de Est (f.9)

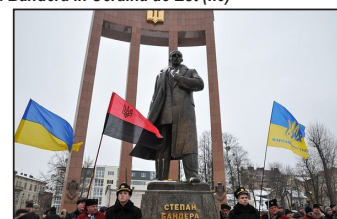
Stepan Bandera

Drapelul UPA

Sigla OUN

Monumentul din Lwov

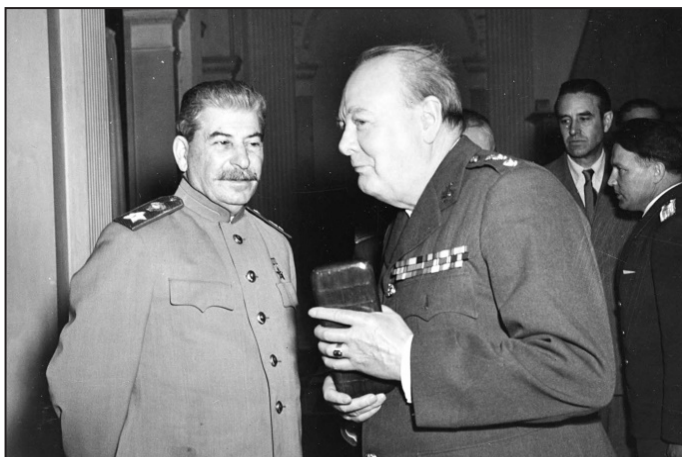

Monumentul din Ternopil

Monumentul din Ivano-Frankivsk

4.3. Depolonizarea RSS Ucrainene de către Stalin și Hrușciov

*Politica celor trei bețe de chibrit (f.10)
Doi buni prieteni, Moscova, 9 oct. 1944*

După Al Doilea Război Mondial, conform înțelegerilor Stalin-Roosevelt-Churchill, de la Ialta și Teheran, reconfirmate la Potsdam, granița sovieto-poloneză a fost stabilită aproximativ pe linia Curzon, estul Galiției și Voliniei intrând de data aceasta în componența RSS Ucrainene. Churchill a acordat o atenție deosebită trasării granițelor Poloniei postbelice [11]. Când, la Ialta, a încercat să le păstreze mai aproape de linia Tratatului de la Riga din 1921 (cu Lwovul la Polonia), Stalin a replicat: „Vreți să îi spun poporului rus că sunt mai puțin rus decât Lordul Curzon?”. În cursul unei discuții cu Stalin, Churchill a tranșat problema poloneză (în aceeași manieră cu „acordul de procentaj”) cu modelul celor trei bețe de chibrit: a luat chibritul din dreapta și l-a trecut, peste cel central, în stânga. Polonia ceda Uniunii Sovietice Galiția de Est și Volinia, până la linia Curzon, și primea în compensație teritorii interbelice ale Germaniei învinse, până la linia Oder-Neisse (f.10). Strămutarea corespunzătoare a populațiilor a fost hotărâtă la Conferința de la Potsdam.

Ceea ce nu au reușit banderiștii prin exterminare, au realizat sovieticii prin strămutare. Începută în perioada ocupației sovietice a estului Poloniei din septembrie 1939 – iunie 1941, politica sovietică oficială de depolonizare a RSS Ucrainene a constat în strămutarea a peste un milion de polonezi din Galiția și Volinia de est în Polonia sovietică. Un prim val (1945-1946) a fost ordonat de către Stalin, dar semnat de către Hrușciov (prim-secretar al PC Ucrainean din 1938 până în 1949); un al doilea val (1955-1959) a fost ordonat de către Hrușciov (de data aceasta ca prim-secretar al PCUS). Teritoriul Galiției de Est (Lwov, Ternopil, Ivano-Frankivsk), astfel purificat etnic, va deveni peste ani fieful neo-banderismului ucrainean și va influența decisiv, începând cu Revoluția Portocalie din 2004, orientarea Ucrainei de Est spre confruntare cu Federația Rusă.

4.4. Dificultățile reconcilierii polono-ucrainene

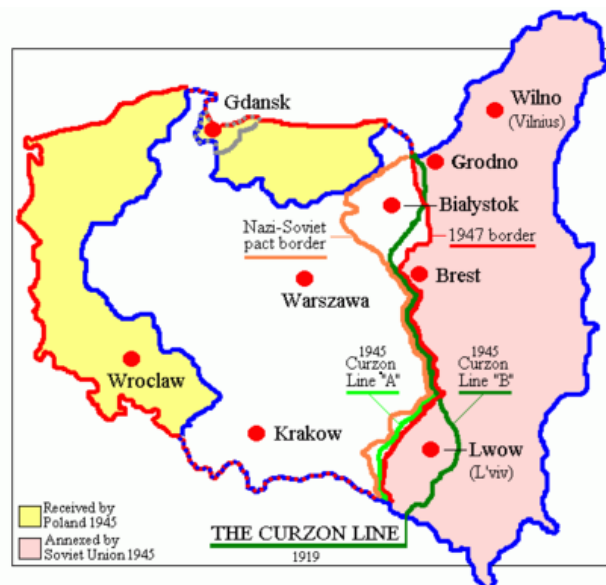
Judecând după informațiile zilnice ale mass-media din România am rămâne cu impresia că relațiile polono-ucrainene sunt impecabile (tot așa după cum publicul care ascultă zilnic informații despre susținerea conducerii României, până în pânzele albe, pentru Kiev poate rămâne cu impresia subliminală că Teritoriile Românești Ocupate ar fi în Federația Rusă și nu în Republica Ucraina).

Polonia a fost, până de curând, cel mai vocal susținător al Kievului. Acest aspect se leagă nu de o dragoste polono-ucraineană, ci de dorința Varșoviei de a apărea ca principal jucător politic est-european, într-o reactualizare a marelui proiect Intermarium al lui Pilsudski. Numai că Washingtonul are – și a implementat – propriul proiect Intermarium (pe teritoriul nostru urmând să fie constituită, spre extazul unora, cea mai mare bază militară NATO, de facto USA, din Europa).

Masacrele din Galiția și Volinia au lăsat urme adânci în mentalul colectiv polonez și în cel ucrainean. După largi dezbateri publice, în 2015 (în timpul mandatului prezidențial al lui Petro Porosenko), Rada Supremă de la Kiev a adoptat o lege prin care glorifică OUN și UPA. În replică, Seimul (Parlamentul) polonez, a dat o rezoluție prin care acuză OUN și UPA de epurare etnică, iar în 2016 a instituit ziua de 16 iulie ca Zi Națională de Comemorare a Victimelor Genocidului naționaliștilor ucraineni asupra populației civile a celei de-a doua Republici Poloneze.

Yalta, 4-11 februarie 1945 (prim pl., stg.-dr: Winston Churchill, Franklin D. Roosevelt și Iosif V. Stalin) (f.11)

Schimbul de teritorii și populații după Acordul de la Potsdam (1945) (f.12)

Strămutarea germanilor dincolo de linia Oder-Neisse a fost mult mai amplă.

„Dacă nu citești ziarele ești neinformați, dacă le citești ești dezinformați” (Mark Twain)

Două fețe ale unui titlu de Erou al Ucrainei (f.13)

Marșuri cu torțe de ziua de naștere a lui Bandera, în Ucraina de Est

Președintele Poloniei Andrzej Duda depune o coroană de flori la locul unui dintre fostele sate poloneze masacrate și arse de banderiști, aflate acum în Ucraina de Est

La comemorarea a 75 de ani de la masacre (2018) președintele Poloniei, Andrzej Duda, depunând o coroană de flori în lanul de grâu care acoperă locul, acum în Ucraina, unde a fost unul dintre satele poloneze (Kolonia Pokuta) masacrate și incendiate de către ucrainenii UPA (f.11) a spus: „Fiecare polonez ucis și ars aflat în acest pământ trebuie să-și recapete numele și prenumele.”[12], Oficialități poloneze s-au exprimat: „E greu de admis ca Ucraina să se alăture UE fără să permită deshumări la locurile unde au avut loc masacrele.”[13]

În ianuarie 2023, când parlamentul de la Kiev l-a omagiat pe Bandera, premierul polonez, Mateusz Morawiecki și-a exprimat dezavuarea: “a avut loc un genocid în care între 100.000 și 200.000 de polonezi au murit în mâinile naționaliștilor ucraineni în zonele de frontieră în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, și vom lupta întotdeauna pentru a menține vie memoria lor”[13].

Tensiunea polono-ucraineană mocnită a abandonat eufemiile diplomatice în timpul crizei cerealelor din 2023. În discursul său din 20 septembrie de la tribuna Adunării Generale a ONU, Zelenski a acuzat Polonia că (împreună cu Ungaria și Slovacia) „face jocul Rusiei” refuzând, la 15 septembrie, să redeschidă granițele pentru importul cerealelor ucrainene. Reacțiile liderilor polonezi au venit în aceeași zi. Andrzej Duda a afirmat că „Ucraina este ca o persoană care se înecă... extrem de periculoasă și care își poate trage salvatorul sub apă”, iar Morawiecki a afirmat că Polonia nu va mai livra arme Ucrainei și l-a avertizat pe Zelenski „să nu mai jignească vreodată Polonia”[14].

Dacă obiectivul OUN-Bandera și al brațului ei înarmat, UPA, în 1943, era crearea unui stat național ucrainean pe teritoriul Galiției și Voliniei,

prin exterminarea tuturor polonezilor din acele teritorii, obiectivul neo-banderismului de la Kiev de după 2004 a devenit purificarea etnică prin asimilare lingvistică și culturală, legiferată, în imensul teritoriu pe care sovieticii l-au creat Ucrainei, în egală măsură a rușilor din Donbass și a românilor din Teritoriile Românești Ocupate de Ucraina.

Asupra naționalismului ultra-xenofob ucrainean, vom reveni, în 2014, când el s-a îngemănat cu Doctrina Wolfowitz a neo-conservatorilor de la Washington, ignorând celebrul avertisment al lui Kissinger: „Ar putea să fie periculos să fii dușmanul Americii, dar să fii prietenul ei este fatal” (formulat pe vremea retragerii americanilor din Vietnam și ilustrat spectaculos la retragerea din Afganistan).

Nota red. (3): Vicepremierul și ministrul polonez al apărării Władysław Kosiniak-Kamysz a avertizat, la data de 24 iulie 2024, Ucraina că nu va fi primită în Uniunea Europeană dacă Varșovia și Kievul nu vor soluționa diferendul lor istoric legat de masacrul din Volânia, comis de naționaliștii ucraineni în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial (1939-1945), relatează agenția de presă EFE, preluată de Agerpres. „Nu vor exista frontiere deschise și nici schimburi comerciale la nivelul actual (cu Ucraina – n.r.) în lipsa soluționării chestiunii Volânii”, a declarat ministrul polonez la postul PolSat. „Dați-mi voie să o spun clar: Ucraina nu se va alătura UE dacă nu va fi soluționată chestiunea Volânii”, a insistat el. Deși Polonia își „dorește ca Ucraina să se dezvolte, nu poate lăsa netratată o rană care nu s-a cicatrizat”, a adăugat Kosiniak-Kamysz, care a calificat masacrul din Volânia drept un „genocid”. „Masacrul de la Volânia”, cum este cunoscut în Polonia, se referă la execuția a aproximativ 120.000 de civili polonezi între anii 1943 și 1945 în regiunea istorică Galiția (în prezent parte a Ucrainei) de către naționaliștii ucraineni conduși de Stepan Bandera, considerat erou național în Ucraina și criminal de război în Polonia, notează EFE. Cele două țări au interpretări diferite asupra acestui episod istoric ce încă le afectează relațiile bilaterale, în pofida alianței lor actuale în contextul invaziei ruse, în care Varșovia s-a evidențiat ca un susținător ferm al Kievului. Pe 11 iulie, declarată în Polonia zi națională în memoria victimelor din Volânia, a fost inaugurat în localitatea Domostawa (sud) un monument ce ilustrează copii polonezi trași în țepă de un trident, simbol național al Ucrainei, alături de numele localităților afectate de masacrul. În aceeași zi, șeful statului polonez Andrzej Duda a dispus proiectarea numelui Volânia pe fațada palatului prezidențial și a publicat un mesaj în care afirmă că „viitorul trebuie construit pe adevăr”. „Polonezii vor cere mereu o comemorare demnă (...) și să fie realizate exhumările necesare”, se arată în același mesaj. Kievul și Varșovia au ajuns în 2022 la un acord ce permite Poloniei să reia exhumările din gropile comune din vestul Ucrainei, dar inițiativa nu a mai fost implementată în contextul războiului declanșat de liderul rus Vladimir Putin. (Google News – întreaga știre: [Polonia condiționează aderarea Ucrainei la UE de soluționarea unui diferend istoric](#)).

Notă bibliografică:

- [1] Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Univers Enciclopedic, 1997.
- [2] Viorica Moisuc, *Basarabia, Bucovina, Transilvania – Unirea 1918* (Culegere de Documente), Departamentul Informații Publice, Redacția Publicații pentru Străinătate, București, 1996.
- [3] Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Editura Humanitas, 1991.
- [4] Vladimir Cristi, *O pagină inedită din istoria Basarabiei*, Viața Basarabiei, anul II, nr 4-5 (1933), p. 203-216.
- [5] T. Tudor, *Istoria unei trădări naționale – Tratatul cu Ucraina*, ed. IV – Prestige (2016).
- [6] Gorbachev Foundation Archive, Fond 1, Opis 1, Record of Dinner Conversation between Gorbachev, Bush, Gonzalez and King Juan Carlos of Spain, Madrid. October 29, 1991.
<https://nsarchive.gwu.edu/sites/default/files/documents/6-Record-of-Dinner-Conversation-between.pdf>
- [7] https://en.wikipedia.org/wiki/Act_of_restoration_of_the_Ukrainian_state
- [8] https://ro.wikipedia.org/wiki/Masacrarea_polonezilor_din_Vol%C3%A2nia
- [9] Timothy Snyder, *The Reconstruction of Nations. Poland, Ukraine, Lithuania, Belarus, 1569-1999*, Yale University Press, London, New Haven & London, 2003.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Timothy_David_Snyder/The_Reconstruction_of_Nations_Poland_Ukraine_Lithuania_Belarus_1569-1999_nhl.pdf
- [10] R. Goncharenko „Stepan Bandera: Ukrainian hero or Nazi collaborator?” . *Deutsche Welle*, 22 May 2022.
<https://www.dw.com/en/stepan-bandera-ukrainian-hero-or-nazi-collaborator/a-61842720>
- [11] Winston Churchill, *Al Doilea Război Mondial-Memorii*, vol II, Paul Editions, 2019.
- [12] <https://www.president.pl/news/polish-president-on-volhynia-massacre-anniversary-observances,36756>
- [13] <https://bucpress.eu/polonia-cere-ucrainei-exhumari-si-procese-adequate-in-cazul-masacrului-de-la-volinia/>
- [14] Jacek Lepiraz-corespondent *Deutsche Welle* la Varșovia-<https://www.dw.com/ro/polonia-%C8%99i-ucraina-devin-cei-mai-buni-prieteni-de-acum-inamici/a-66897829>

CATEDRALA NAȚIONALĂ... LA ZI

„Biserica este corabia care ajută pe oameni să treacă de la viața pământească vremelnică la viața cerească veșnică”

Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Șantierul CATEDRALEI NAȚIONALE – (vitraiu)
SFÂNTUL IERARH IOAN GURĂ DE AUR
(Foto credit: Mihnea Păduraru/ Ziarul Lumina)

Sprijiniți lucrările de pictură în mozaic la Catedrala Națională

1. DIRECT la orice unitate de cult din cadrul Bisericii Ortodoxe Române urmând a primi chitanță personalizată cu mențiunea: „Pentru pictura Catedralei Naționale”;
2. ONLINE pe site-ul www.pictamcatedrala.ro, accesând secțiunea de plată cu cardul în moneda aleasă de dumneavoastră, LEI sau EURO.
3. Prin SMS 8822 cu mesajul „PICTURA” în valoare de 2 EUR (nu se aplică TVA) valabil în: Vodafone, Orange și Telekom;
4. Prin depunere de numerar sau virament bancar în următoarele conturi BCR ale Patriarhiei Române:
- LEI: RO 91 RNCB 0075 0048 9503 0395
- EUR: RO 64 RNCB 0075 0048 9503 0396
- USD: RO 26 RNCB 0075 0048 9503 0110
5. Prin redirectionarea a 3,5% din impozitul pe venit, completând formularul 230;

Alte detalii, la nr. de telefon +40 799 887 955
sau la

ctitor@catedralaneamului.ro

Donează acum 2€ prin SMS

SMS 8822

TIPO TAIDA
tipar digital/offset

Str. Aeroportului nr. 2B
www.editurataida.ro

Varianța electronică a revistei „Vatra Noastră Românească” poate fi accesată de pe adresa:

www.bibliotecabotosani.ro/index.php/vatra-noastra-romaneasca

E-mail: vnr.bt.2000@gmail.com

Editor: Uniunea Vatra Românească – Filiala Județeană Botoșani

Data publicării: februarie 2025

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: Paul-Mircea Iordache;

Redactor-șef-adj.: Ion Negrei (R. Moldova);

Redactor-șef-adj.: Vasile Băcu (Reg. Cernăuți, Uk.);

Redactor-șef-adj.: Iulian Moldovanu (editare-difuzare);

Redactori: Gică Manole, Dan Prodan, Sergiu Balanovici, Petruț Pârvescu, Cristina Riznic, Ioan Mihai, Bogdan Căraușu;

Secretar de redacție: Florea Macovei